

Verslag openbare ochtend vergadering Energie(transitie), duurzaamheid en Wonen - ochtenddeel

Datum 20 januari 2022
Locatie Stadhuisbrug 1, Utrecht
Verslag door Judith Dubero (Notuleerservice Nederland)

Aanwezigen

De voorzitter, mevrouw E. Bijsterbosch, de wethouders K. Diepeveen, E. Eerenberg, en de leden, de heer E. van der Marel (VVD), mevrouw F. de Koning (GroenLinks), de heer M. Koning (D66), mevrouw J. Zwinkels (CDA), de heer R. van der Zweth (PvdA), de heer J. Wijmenga (ChristenUnie), de heer T. Schipper (SP), de heer J. Koppelaar (Student&Starter), mevrouw A. Sasbrink (PvdD), de heer R. Daniëls (PVV), de heer H. Essabiri (DENK), de heer M. Spil (Stadsbelang Utrecht), mevrouw H. de Boer (GroenLinks), de heer M. van Dalen (VVD), de heer J. Schreuder (D66), mevrouw I. Raaijmakers (PvdA)

Inhoud

Verslag openbare ochtend vergadering Energie(transitie), duurzaamheid en Wonen - ochtenddeel	1
1. Opening	2
2. Vaststellen van de agenda van 20 januari 2022	2
3. Vaststellen van ingekomen agenderingen (Procedure)	2
4. Verslag van 9 december 2021	3
5. Toezeggingen/moties	3
6. Tijdelijk wonen en nieuwe grondexploitatie BEFU-terrein Hoograven	3
6.1. Intentiedocument tijdelijke woningbouw Pagelaan 1	3
7. Raadsvoorstel Zienswijzemogelijkheid Kadernota RUD Utrecht 2023	13
Verslag openbare middag vergadering Energie(transitie), duurzaamheid en Wonen - middagdeel	17
8. Rekenkameronderzoek 'Grip op energietransitie. Een onderzoek naar de beïnvloedingsmogelijkheden van de gemeente bij concrete projecten'	17
9. Raadsbrief Evaluatie Kluswoningen en stand van zaken Stichting Energietransitie Utrecht (SETU)	29
Verslag openbare avondvergadering commissie Energie(transitie), Duurzaamheid en Wonen - avonddeel	32

10.	Raadsbrief Energievisie	32
11.	Raadsbrief Voortgang energielandschap Rijnenburg en Reijerscop	39
	LIJST VAN TOEZEGGINGEN	45
	Agendapunt 6	45
5	Agendapunt 7	45

1. Opening

De voorzitter, mevrouw Bijsterbosch, opent de vergadering om 10.00 uur. Zij meldt dat wethouder Verschuure wegens ziekte afwezig is.

Mededelingen

De wethouder

Wethouder Diepeveen heeft een mededeling, hij doet deze bij het betreffende agendapunt.

De commissieleden

De commissieleden hebben geen mededelingen.

2. Vaststellen van de agenda van 20 januari 2022

De voorzitter meldt dat wethouder Van Hooijdonk om 14.00 uur bij de vergadering aansluit. Agendapunt 8: 'Rekenkameronderzoek: 'Grip op energietransitie. Een onderzoek naar de beïnvloedingsmogelijkheden van de gemeente bij concrete projecten' wordt daarom om 14.00 uur behandeld. Hierna kan een start gemaakt worden met agendapunt 9: 'Raadsbrief Evaluatie Kluswoningen en stand van zaken Stichting Energietransitie Utrecht (SETU)'.

De heer Van der Marel (VVD) stelt voor agendapunt 11: 'Raadsbrief Voortgang energielandschap Rijnenburg en Reijerscop' voor agendapunt 10: 'Raadsbrief Energievisie' te behandelen.

Vanwege een camerastoring wordt de vergadering vijf minuten geschorst.

Mevrouw De Koning (GroenLinks) is geen voorstander van het omdraaien van agendapunt 10 en 11, evenals **de heer Koning (D66)**, **mevrouw Zwinkels (CDA)** en **de heer Van der Zweth (PvdA)**.

De agenda wordt niet gewijzigd.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vraagt wanneer er een inschatting gemaakt kan worden van het tijdstip van de start van de behandeling van agendapunt 9: 'Raadsbrief Evaluatie Kluswoningen en stand van zaken Stichting Energietransitie Utrecht (SETU)'. **De voorzitter** antwoordt dat dit duidelijk wordt tijdens de behandeling van agendapunt 8: 'Rekenkameronderzoek: 'Grip op energietransitie. Een onderzoek naar de beïnvloedingsmogelijkheden van de gemeente bij concrete projecten.'

3. Vaststellen van ingekomen agenderingen (Procedure)

Agendapunt 3.2: 'Wijziging van de Huisvestingsverordening Regio Utrecht 2019, gemeente Utrecht (opkoop en wijzigen voorraad) wordt in 120 minuten behandeld.

De overige agendapunten worden behandeld conform het voorstel.

4. Verslag van 9 december 2021

De schriftelijke reactie van **de heer Wijmenga (ChristenUnie)** is verwerkt. 'koopcoöperaties is gewijzigd in 'woningcoöperaties'.

- 5 Met deze wijziging is het verslag van 9 december 2021 vastgesteld.

5. Toezeggingen/moties

Hierover zijn geen opmerkingen.

- 10 **De voorzitter** vraagt of er woordvoerderswisselingen zijn. Dit is niet het geval.

6. Tijdelijk wonen en nieuwe grondexploitatie BEFU-terrein Hoograven

6.1. Intentiedocument tijdelijke woningbouw Pagelaan 1

- 15 Het college wil meer tijdelijke woonruimte toevoegen aan de Utrechtse woningmarkt en stelt in het raadsvoorstel voor om tijdelijk wonen mogelijk te maken op het BEFU-terrein Hoograven. Hiervoor moet de oude grondexploitatie worden gesloten en een nieuwe geopend. In het raadsvoorstel vraagt het college de raad hiermee in te stemmen. De raad behandelt dit raadsvoorstel in
20 samenhang met het intentiedocument tijdelijke woningbouw Pagelaan 1, een tweede locatie in de wijk Hoograven waar tijdelijk wonen zou kunnen worden toegestaan. Het raadsvoorstel wordt in twee termijnen behandeld. **De voorzitter** vraagt of er behoefte is aan een geheim deel bij dit agendapunt. **Mevrouw Zwinkels (CDA)** gaat dit na.

- 25 **Wethouder Diepeveen** deelt mee dat er de afgelopen tijd wat beroering is ontstaan vanwege een recent arrest van de Hoge Raad (de Didamzaak). De Hoge Raad heeft geoordeeld dat overheden bij verkoop van onroerende goed gelijke kansen moeten bieden aan gegadigden, zelfs als er geen sprake is van een aanbestedingsplichtige opdracht. Ambtelijk wordt bekeken wat dit betekent. In het voorstel dat nu behandeld wordt is er geen sprake van verkoop, maar van verhuur. Het college gaat er vooralsnog vanuit dat het voorstel voor de procedure moet worden aangepast, maar dat in
30 essentie de betrokkenheid van een Stuwcoöperatie overeind kan blijven (beslispunt 2.a). Het college komt in algemene zin op het Didamarrest terug en zal breder delen wat de mogelijke consequenties zijn.

Eerste termijn

- 35 **De heer Wijmenga (ChristenUnie)** meldt dat de ChristenUnie positief is over het voorstel van het college. Het viel op dat er veel meer tijdelijke woningen gerealiseerd worden dan permanente woningen. Hij vraagt of de investeringen die gedaan worden voor bijvoorbeeld riolering en afvalcontainers in de definitieve situatie bruikbaar en toekomstvast zijn. Bij beslispunt 2b staat dat er geluidsbeperkende maatregelen toegepast gaan worden die bijdragen aan een optimale
40 gezondheidsbescherming van de tijdelijke bewoners, maar in de kanttekening staat dat dit een wens is. Er is een wens om een stil binnenmilieu te hebben en het is nog niet zeker of dat haalbaar is. De woningen worden voor tien jaar neergezet op een terrein waar niet aan de geluidsnormen wordt voldaan en er kan niet gegarandeerd worden dat een acceptabel binnenklimaat haalbaar is. De ChristenUnie vindt dat dit gegarandeerd moet worden. Er wonen op
45 dit moment mensen op het terrein, deze hebben de ChristenUnie benaderd met vragen over de milieuvriendelijkheid van de woningen en of de woningen daadwerkelijk circulair zijn en op andere plekken gebruikt kunnen worden.

- 50 **Mevrouw De Koning (GroenLinks)** is enthousiast over het voorstel om zeshonderd extra woningen neer te zetten. De woningcrisis in Utrecht is enorm. Zij complimenteert het college voor het voorstel. Het is echter nog niet voldoende, de ambitie is ongeveer duizend tijdelijke woningen per jaar neer te zetten en dit is hard nodig. Het is bekend dat er meer locaties zijn waar tijdelijke woningen geplaatst kunnen worden en zij vraagt de wethouder wanneer deze locaties bekend worden gemaakt. Verder vraagt zij om een lijst van locaties die net niet in aanmerking zijn
55 gekomen en wat de knelpunten waren.

Mevrouw Zwinkels (CDA) heeft al vaker gevraagd om een overzicht van locaties voor tijdelijke woningen, maar hierop komt geen antwoord. Zij vraagt mevrouw De Koning wat daar volgens haar de reden van is.

Mevrouw De Koning (GroenLinks) antwoordt dat het in de praktijk vaak lastig is om tijdelijke woningen te realiseren omdat er redenen zijn om geen blijvende woningen neer te zetten, bijvoorbeeld omdat de geluidsbelasting te hoog is of omdat er geen riolering ligt. Het zijn lastige situaties, de raad moet daarom betrokken zijn om de vooruitgang te bevorderen.

De heer Schipper (SP) geeft aan dat dit plan gekoppeld is aan het feit dat er geen permanente woningbouw gepleegd mag worden. Dit geldt evenzeer voor de Archimedeslaan 16. Hij vraagt of GroenLinks het ermee eens is dat het stom is geweest die woningen onklaar te maken.

Mevrouw De Koning (GroenLinks) is het daar helemaal mee eens. Er moet niet worden ontruimd voordat het echt nodig is. Archimedeslaan 16 staat nu leeg, hier hadden mensen kunnen wonen. De woningen waren misschien onveilig, maar dit is wel een plek die benut moet worden. Achter deze plek bevindt zich tevens een enorme parkeerplaats waar ook containerwoningen geplaatst kunnen worden. Hier kunnen op termijn ook permanente woningen gerealiseerd worden.

De heer Schipper (SP) stelt voor de wethouder te vragen deze locatie in aanmerking te laten komen voor het realiseren van tijdelijke woningen. Het is een uitstekende locatie.

Mevrouw De Koning (GroenLinks) vindt dit een goede vraag aan de wethouder. Zij blijft daarbij de ambitie houden op deze plek permanente woningen te realiseren, zonder de verbrede A27.

Mevrouw De Koning (GroenLinks) vervolgt haar bijdrage. Op het BEFU-terrein komen tweehonderdvijftig woningen voor een periode van tien jaar. GroenLinks is het daar erg mee eens. Er is wel verbazing over het feit dat in het raadsvoorstel gemeld wordt dat woningcoöperaties worden betrokken. Het zou moeten gegund worden aan woningbouwcoöperaties. GroenLinks wil de garantie dat het sociale huurwoningen zijn en blijven.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vond het ook vreemd dat een Stuwwerkgroep zelf kan inschrijven, maar dat er ook samengewerkt kan worden. Zij vraagt mevrouw De Koning wat zij daarvan vindt.

Mevrouw De Koning (GroenLinks) geeft er de voorkeur aan om het werk volledig uit te laten voeren door een woningbouwcoöperatie. Zij hebben expertise op gebied van huisvesting voor kwetsbare groepen, dit wordt niet teruggezien bij marktpartijen. Zij vraagt de wethouder hoe hij daar tegenaan kijkt.

Mevrouw De Koning (GroenLinks) vervolgt haar bijdrage. Zij vraagt de wethouder hoe er geïnvesteerd wordt in gemeenschapszin en voorzieningen. Kan er bijvoorbeeld worden voorzien in een gezamenlijke binnentuin. De ervaring leert dat dit bijdraagt aan het succes. Er moet een fijns stukje van de stad ontstaan. Op de Pagelaan komen driehonderd sociale huurwoningen. Dit betreffen herbruikte woningen. GroenLinks heeft hier zorgen over. De geluidsisolatie is onvoldoende, minstens één van de binnenruimtes moet voldoen aan de normen voor geluidsbelasting. Het is ook daar belangrijk te investeren in gemeenschapszin en goed sociaal beheer. Zij vraagt de wethouder hoe het sociaal beheer op de Pagelaan is geregeld.

De heer Koning (D66) heeft een technische vraag gesteld over wat de definitie van 'kwetsbaar' is. Dit wordt op twee manieren uitgelegd, namelijk: mensen met een urgentie die op de lijst staan voor een sociale huurwoning en mensen die kwetsbaar zijn voor geluidsbelasting. Duidelijk is geworden dat het niet per definitie om dezelfde groep gaat. Hij vraagt de wethouder of hij onderkent dat dit onduidelijkheid oproept en of dit aangepast kan worden in het voorstel. Zijn tweede vraag gaat over de geluidsschermen. Een oplossing voor de geluidsbelasting op de locatie moet door het Rijk geregeld zijn voor 1 december 2023. Wanneer dit formeel geregeld is, kan de uitvoering daarvan nog jaren op zich laten wachten. Het feit dat het Rijk dit moet realiseren staat los van het Tracébesluit A27. Hij vraagt de wethouder of dit juist is en op welke wijze het college van plan is om hier druk op te zetten.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vraagt in hoeverre het Tracébesluit effect kan hebben op dit plan en of het kan zijn dat er sneller permanente woningen geplaatst worden.

5 **De heer Koning (D66)** antwoordt dat de ambtenaar die hij hierover gesproken heeft aangaf dat er jaren nodig zijn om een geluidswal te realiseren. Het is goed om door te gaan met het neerzetten van tijdelijke woningen.

10 **Mevrouw Zwinkels (CDA)** geeft aan dat RWS van plan is de geluidswal in 2027 te realiseren. Dit is geen tien jaar, maar vijf.

De heer Koning (D66) telt hier drie/vier jaar bij op. Hij heeft liever dat er over een jaar vijfhonderd tijdelijke woningen staan voor tien jaar, dan te blijven zitten met onzekerheden.

15 **Mevrouw Zwinkels (CDA)** heeft met de Universiteit van Utrecht gesproken, daar geeft men aan dat vijf jaar realistisch kan zijn. Er moet niet te sceptisch gedaan worden.

20 **De heer Schipper (SP)** is het eens met de heer Koning, het zou wel eens langer kunnen duren dan 2027, maar hij is wel blij dat D66 ervoor pleit druk te zetten op het plaatsen van geluidswerende maatregelen.

De heer Koning (D66) meldt dat het essentieel is dat het Rijk gaat kijken naar een pakket van geluidsmaatregelen die losgekoppeld worden van de verbreding van de A27.

25 **De heer Van der Marel (VVD)** vraagt de heer Koning wat hij ervan vindt dat bij de Pagelaan staat dat er voor minimaal vijf jaar en maximaal tien jaar woningen komen en dat dit wordt bepaald door het Tracébesluit. Verder vraagt hij of deze constructie niet ook moet worden toegepast op het gebied waar het nu over gaat. Het is goed om zo snel mogelijk permanente woningen te plaatsen.

30 **De heer Koning (D66)** antwoordt dat het stuk geschreven is voor het landelijk coalitieakkoord met betrekking tot de A27. Als de regio goede stappen zet, kan de verbreding van de A27 van de baan. Hij vraagt het college het voorstel in die zin te actualiseren zodat het klopt met de huidige stand van zaken. Ten slotte geeft hij aan dat de PvdA, de VVD en D66 vragen hebben gesteld met betrekking tot een nieuw wetsvoorstel dat het mogelijk maakt in de huisvestingsverordening voorrang te geven aan bepaalde essentiële beroepsgroepen. Hij vraagt of het mogelijk is om dit
35 ook op deze locatie toe te passen en hoe zich dit verhoudt ten opzichte van het afsluiten van huurcontracten voor drie tot vijf jaar.

40 **De heer Koppelaar (Student&Starter)** vraagt de heer Koning of deze locatie niet juist bij uitstek geschikt is voor studenten.

De heer Koning (D66) antwoordt dat er veel verschillende groepen zijn waarvoor deze locatie geschikt is, er kan ook gedacht worden aan statushouders, studenten en ex-daklozen.

45 **Mevrouw Sasbrink (PvdD)** is positief over het raadsvoorstel dat voorziet in extra woningen, maar heeft wel vragen en bedenkingen. Het is bedenkelijk dat de gevolgen van geluidshinder het permanent wonen onmogelijk maakt, maar tijdelijk wonen niet. De geluidswerende maatregelen zijn nu gekoppeld aan het Tracébesluit, dit besluit is op losse schroeven komen te staan en kan beter losgekoppeld worden van de bouwplannen. De geluidsschermen moeten er zo snel mogelijk komen want de huidige bewoners van Hoograven ondervinden herrie. Er waren vragen over de
50 grote hoeveelheden woningen die er tijdelijk geplaatst worden, terwijl er permanent 76 geplaatst worden. Zij vraagt de wethouder aan te geven waar dit grote verschil vandaan komt en wat dit betekent voor de kwaliteit van de woningen die er komen. Het terrein ligt braak, zij vraagt of er flora- en faunaonderzoek is gedaan. Verder geeft zij aan dat het terrein nu bewoond wordt door krakers die zelfvoorzienend zijn en vraagt waar deze naartoe moeten en of de gemeente daar een
55 verantwoordelijkheid voor heeft.

De heer Van der Marel (VVD) vindt dat mensen die zelfvoorzienend willen wonen daar zelf voor kiezen. Hij ziet geen rol van de gemeente hierin.

Mevrouw Sasbrink (PvdD) is het hier deels mee eens. Deze mensen kunnen zelf een andere plek vinden. De gemeente heeft misschien overzicht van terreinen waarop dit mogelijk is. Dit kan bij elkaar gebracht worden.

5 **Mevrouw Sasbrink (PvdD)** vervolgt haar bijdrage. Het vorige SPV voorzag in veel minder woningen, er komen nu honderden nieuwe bewoners bij. Wat is de impact voor de huidige bewoners en wat is er gedaan aan participatie? Bij beslispunt 2^e van het raadsvoorstel staat nu dat er bij voorkeur herplaatsbare units geplaatst worden, zij vraagt de wethouder waarom dit geen harde eis is ten aanzien circulariteit en duurzaamheid en waarom in de uitgangspunten er niets staat over duurzaamheid en energie en ook niet over natuurinclusief- en diervriendelijk bouwen. Deze uitgangspunten moeten ook bij tijdelijk bouwen gelden. Zij vraagt de wethouder deze zaken als eis in de tender toe te voegen en hier een toezegging op te doen.

15 **De heer Koppelaar (Student&Starter)** meldt dat in de huidige tijd van woningnood het snel toevoegen van zoveel mogelijk woningen bittere noodzaak. Het is daarom goed dat het college een voorstel doet om voor tien jaar tijdelijke woningen te realiseren. Zo wordt op een nuttige manier gebruik gemaakt van grond die nu ongeschikt is voor permanente woningen. Student&Starter staat dan ook achter dit voorstel, maar wil een aantal zaken aanstippen. In het voorstel wordt gesproken over doelgroepen die over het algemeen meerwaarde zijn voor een hogere geluidsbelasting en die voor kortere duur wil wonen. Dit maakt de woningen bij uitstek geschikt voor studenten. Hoe ziet de wethouder dit, en heeft de SSH haar interesse al uitgesproken voor deze ontwikkeling? Het is goed te lezen dat de voorkeur uitgaat naar herplaatsbare woonunits in verband met duurzaamheid en circulariteit. Hij vraagt de wethouder waarom hier geen harde eis van gemaakt wordt. Ten aanzien van de geluidsisolatie sluit Student&Starter zich aan bij de vraag van de ChristenUnie. Het is goed dat er vragen gesteld zijn over het plaatsen van tijdelijke woningen bij de Archimedeslaan. De verwachting is dat in 2036 de definitieve woningbouw kan worden opgeleverd. Dat betekent dat er nu ruimte is voor tijdelijke woningen voor ongeveer tien jaar. Wat gebeurt er als er snel duidelijkheid komt en er al eerder permanente woningen gebouwd kunnen worden? Wordt de exploitatietermijn voor de tijdelijke woningen dan ingekort of moet er dan gewacht worden tot de termijn van tien jaar is verlopen?

25 **De heer Van der Zweth (PvdA)** meldt dat de woningnood hoog is en het onwenselijk is dat er kavels leeg staan in Hoograven. Het is goed dat er gebouwd wordt en tijdelijke woningbouw is goed. Definitieve woningbouw lijkt lang op zich te laten wachten, ook in verband met de verbreding van de A27. Het heeft zo lang geduurd dat mensen op het terrein zijn gaan kraken.

35 **Mevrouw Zwinkels (CDA)** vraagt of de heer Van der Zweth het met haar eens is dat de plannen juist gemaakt worden zodat de krakers er uitgezet kunnen worden en het gebied ontruimd kan worden.

40 **De heer Van der Zweth (PvdA)** antwoordt dat er niet gebouwd wordt om krakers dwars te zitten maar om mensen een woning te kunnen bieden.

45 **De heer Van der Zweth (PvdA)** vervolgt zijn bijdrage. Het plan bevat veel woningen, dat is een goede zaak. De PvdA deelt de vraag van GroenLinks over de positie van de Stuw. De wethouder wordt gevraagd ook te kijken naar afwisseling van soorten woningen. Er is veel gezegd over het feit dat het aantal tijdelijke woningen flink meer wordt dan het aantal permanente woningen. De PvdA sluit zich aan bij de vraag van de ChristenUnie over de openbare ruimte. De leefbaarheid moet gegarandeerd worden, de geluidshinder moet verminderen. Er heeft geen participatie geweest, het plaatsen van woningen betekent wat voor de omgeving en tien jaar is lang. De PvdA vindt dat de participatie voor de raadsbehandeling moet hebben plaatsgevonden. Ten slotte vraagt de heer Van der Zweth of er gesproken is met de mensen die er nu wonen. Zij leven op hun eigen manier, de stad moet daar ruimte aan geven.

55 **De heer Van der Marel (VVD)** vraagt waarom dit een verantwoordelijk zou zijn van de gemeente, zoals eerder gezegd maken deze mensen zelf deze keuze.

60 **De heer Van der Zweth (PvdA)** antwoordt dat dit bijdraagt aan de diversiteit die er op alle vlakken is. Dit is waardevol voor de stad en de gemeente moet proberen met deze mensen mee te denken.

De heer Daniëls (PVV) vraagt of onder diversiteit ook het overtreden van de wet moet worden verstaan.

5 **De heer Van der Zweth (PvdA)** antwoordt dat dit niet zo is. Het is een groep mensen die in een drassig, nat gebied woont, er gebeurt in elk geval nog wat en bovendien is de woningnood torenhoog.

Mevrouw De Koning (GroenLinks) wijst erop dat mensen recht hebben op huisvesting.

10 **De heer Van der Marel (VVD)** sluit zich aan bij de PvdD met betrekking tot de participatie. Dit is er niet geweest. Als de Pagelaan erbij komt is het tijd om met de mensen in gesprek te gaan.

15 **De heer Van der Zweth (PvdA)** vindt ook dat er participatie moet zijn, maar er ligt nu een voorstel en straks zijn er verkiezingen, het raadsvoorstel moet worden vastgesteld. Hij vraagt hoe de heer Van der Marel dat ziet want als het voorstel eerst vastgesteld en er vindt daarna participatie plaats, betekent dat een wassen neus.

20 **De heer Van der Marel (VVD)** ziet de behoefte aan urgentie, er is behoefte aan snelheid, maar hij vraagt hoe de procedure is. Is er tegen dit plan nog bezwaar en beroep mogelijk? Participatie is belangrijk, maar snelheid ook.

De heer Van der Zweth (PvdA) ziet het dilemma, maar snelheid staat participatie niet in de weg en participatie achteraf is niet de bedoeling.

25 **De heer Van der Marel (VVD)** deelt dat, maar als participatie te laat is ingezet betekent dat dat het plan niet door kan gaan. Deze stap wil de VVD niet maken. Hij vraagt de wethouder hoe hij dit ziet en of er een turboparticipatie wordt ingezet.

30 **De heer Schipper (SP)** geeft aan dat het zou kunnen dat dit plan wat veel voor de buurt is. Op 1 december is er een bewonersbijeenkomst geweest waarbij de plannen besproken zijn, ook de krakers waren hierbij aanwezig. Hier kwam niet uit dat de buurt tegen het plan is. De SP is benieuwd naar wat er verder nog aan participatie gedaan gaat worden. De SP is in principe positief, maar er is een voorziening in de begroting voor negatieve grondexploitaties, met dit plan gaat daar een flink deel uit. De heer Schipper vraagt wat er gebeurt bij meer tegenslag. Tijdens de bewonersbijeenkomst suggereerde iemand dat er een verbetering moet komen van het openbaar vervoer. De gemeente vond dit een goede suggestie en zou dat aan de Provincie voorleggen. De heer Schipper vraagt wat dit inhoudt, is dat bijvoorbeeld een rechtstreekse verbinding van Hoograven naar station Vaartsche Rijn?

40 **De heer Daniëls (PVV)** ziet de noodzaak meer woningen te realiseren maar heeft wel een kanttekening. Utrecht probeert automobilisten te pesten. Er worden in het gebied zo min mogelijk parkeerplekken gerealiseerd en het percentage woningen voor studenten zou één op tien zijn, maar er komen ook mensen te wonen die wel auto's hebben. De PVV vraagt om meer parkeerplekken. Er wordt gesproken over bijzondere doelgroepen, waaronder statushouders. De PVV is hier tegen en wil een draagkrachtonderzoek wanneer er asielzoekers komen. Verder zullen de energieambities van de stad bij deze woningen niet gehaald worden. De heer Daniëls vraagt de wethouder welke middelen er zijn wanneer de krakers niet zoals is afgesproken vertrekken.

50 **Mevrouw Zwinkels (CDA)** onderschrijft de opmerking over de energieambities. Er moet sprake zijn van duurzaamheid. Zij vraagt de heer Daniëls welke klimaatmaatregelen hij zelf in gedachten heeft.

55 **De heer Daniëls (PVV)** vindt dit een vraag voor de wethouder, hij heeft zelf geen concrete plannen.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vindt het een goed plan, de woningnood is hoog en het plaatsen van tijdelijke woningen is een deel van de oplossing. Er komen mooiere en duurzamere woonconcepten met meer kwaliteit. Er wordt een meervoudige procedure voorgesteld ten behoeve van de creativiteit en concurrerende inschrijvingen. Er moet voor worden gezorgd dat dit

gaat landen in dit concept. Ten aanzien van de beleidsdoelen vraagt zij of deze gaan om duurzaamheid of ook om andere doelen die in de tender zijn opgenomen. Een mooi concreet punt is de aansluiting op de historische Biesbosch Wetering. Er wordt beweerd dat de participatie overwegend positief was, maar participatie heeft nauwelijks plaatsgevonden. Het CDA vraagt of participatie nog plaats gaat vinden en waar de bewering op gebaseerd is. Na sanering zijn er stabiliserende maatregelen nodig, hier zijn kosten mee gemoeid. Het CDA vraagt of de gemeente die goed kan inschatten. Het CDA sluit zich aan bij de opmerking van GroenLinks over de gemeenschapszin en bij de opmerking van de ChristenUnie over de tijdelijkheid van de openbare voorzieningen.

De heer Essabiri (DENK) geeft aan dat de woningnood hoog is, het plaatsen van tijdelijke woningen is een klein stapje in de goede richting. Het is voor DENK belangrijk dat de gezondheid van de bewoners wordt gewaarborgd. Daarnaast moeten de woningen uit sociale huur bestaan, dit moet ook na tien jaar zo blijven. Kan de wethouder toezeggen dat het huidige percentage en de oppervlakte verhoudingsgewijs in de toekomst zo blijft bij permanente bewoning? Permanente bewoning geeft meer zekerheid en perspectief dan tijdelijke woningen. De heer Essabiri vraagt wat er gebeurt als permanente bewoning toch eerder mogelijk blijkt dan pas na tien jaar. Ten slotte merkt hij op dat het weliswaar om sociale huurwoningen gaat, maar ook deze bewoners hebben behoefte aan parkeerplekken. Ziet **De wethouder** mogelijkheden om hier toch meer parkeerplekken te realiseren?

De heer Spil (Stadsbelang Utrecht) geeft aan dat er veel behoefte is aan woningen. Er wordt veel gezegd over de wenselijkheid van hoge kwaliteit, ook van tijdelijke woningen. Er worden nu woningen voor tien jaar neergezet. Het is op dit moment niet bekend of over tien jaar de maatregelen daadwerkelijk getroffen zullen zijn. Hij vraagt of het een optie is een termijn van vijftien jaar mogelijk te maken, eventueel onder voorwaarde dat er ook voor een periode van vijftien jaar kwaliteit wordt geboden. Voor een periode van vijftien jaar is het mogelijk om eenheden van hoge kwaliteit te leveren, dit is bij tien jaar moeilijker. Er zit een inconsistentie in het voorstel: creativiteit uit de markt is gewenst en er moet een STUW-deelnemer inschrijven. Op deze manier wordt de creativiteit uit de markt uitgeschakeld. Hij vraagt of het niet wenselijker is de eis van een STUW-deelnemer te laten vervallen en te kiezen voor het beste voorstel.

De heer Koppelaar (Student&Starter) vraagt of Stadsbelang Utrecht de eis van sociale huurwoningen wil laten vervallen.

De heer Spil (Stadsbelang Utrecht) antwoordt dat dit niet zo is.

De heer Spil (Stadsbelang Utrecht) vervolgt zijn bijdrage. Het voornemen is op de Archimedeslaan binnen enkele jaren tot permanente woningontwikkeling te komen. De weg naar tijdelijkheid is daarmee afgesneden. Hij vraagt de wethouder of deze kan toezeggen dat als die termijn gaat schuiven en de locatie langere tijd leeg zal staan, de gemeente het initiatief neemt om tot tijdelijke woonontwikkeling te komen.

Wethouder Diepeveen beantwoordt de aan hem gestelde vragen. Er is gevraagd naar wat kansrijke locaties zijn voor tijdelijke woningbouw. De Archimedeslaan wordt veel genoemd. De taskforce Versneld tijdelijke woonruimte toevoegen trekt hier hard aan. Er verschijnt elk kwartaal een voortgangsrapportage. Hierin wordt langs vier lijnen gerapporteerd. De wethouder zegt toe in Q1 van 2022 in de kwartaalrapportage terug te komen op de kansrijke locaties, dit is al eerder toegezegd. Ook zegt hij toe daarin specifiek op de Archimedeslaan in te gaan. Hij wil niet zo ver gaan om met een lijstje van de locaties die het (net) niet gehaald hebben te komen, hij wil zich richten op de kansrijke locaties. Voorkomen moet worden dat er onduidelijkheid en onrust in de stad ontstaat. Ook komt de wethouder met een uitleg over de werkwijze voor hoe de locaties geselecteerd zijn. De eis van de betrokkenheid van STUW-coöperaties gaat niet vervallen. Een STUW-coöperatie zal altijd bij de ontwikkeling betrokken zijn. Als er zich marktpartijen aandienen, moeten deze zich verbinden aan een STUW-coöperatie. Dit heeft met name zin voor de beheerfase. STUW-coöperaties hebben veel ervaring en moeten in positie gebracht worden om de goede dingen te kunnen doen.

Mevrouw De Koning (GroenLinks) heeft nog steeds niet scherp waarom marktpartijen betrokken zouden moeten worden als STUW-coöperaties dit kunnen en willen.

De wethouder antwoordt dat het vaak een samenwerking is. Er zijn marktpartijen die bijvoorbeeld woonvormen kunnen leveren. Het gaat bij tijdelijk wonen soms ook om constructies waarbij een partij eenheden levert die eigendom blijven van deze partij. Een combinatie van een STUW-coöperatie en een marktpartij is daarom denkbaar.

Mevrouw De Koning (GroenLinks) vraagt of, als een STUW-coöperatie het zelf wil doen, dit de voorkeur verdient en of de wethouder wil toezeggen dat er altijd een STUW-coöperatie betrokken is.

De wethouder antwoordt dat dat laatste zeker het geval is. Er zal altijd een STUW-coöperatie betrokken zijn. Het is ook mogelijk dat een STUW-coöperatie alleen, dus zonder marktpartij, opereert.

De heer Spil (Stadsbelang Utrecht) geeft aan dat als het zo is dat er altijd een STUW-coöperatie betrokken moet zijn, dit ook zo in het besluit moet staan. Hij vraagt welke garantie er is dat een STUW-coöperatie met het beste voorstel zal komen.

De heer Van der Marel (VVD) sluit zich daarbij aan. Het is prima als het een STUW-coöperatie wordt, maar die gaan zeker een commerciële partij inschakelen. Hij vraagt waarom er niet direct voor een commerciële partij gekozen kan worden. Deze komen immers toch in beeld.

De wethouder antwoordt dat eerder een selectielijn is vastgesteld waar bij honderd procent woningbouw er altijd betrokkenheid van een STUW-coöperatie moet zijn. Dit geldt voor tijdelijke bouw evengoed als voor definitieve bouw. Hier houdt het college aan vast en dit is geborgd met deze besluitvorming. Tegelijkertijd wordt niet uitgesloten dat er ook combinaties kunnen zijn met marktpartijen.

Mevrouw De Koning (GroenLinks) vraagt de wethouder ervoor te zorgen dat dit niet leidt tot hogere kosten en procedureverlies.

De heer Spil (Stadsbelang Utrecht) vraagt mevrouw De Koning of dit project ten behoeve van de STUW-coöperaties wordt gedaan of ten behoeve van de bewoners.

Mevrouw De Koning (GroenLinks) antwoordt dat het doel is goede woningen te creëren, zij heeft eerder uitgelegd waarom een STUW-coöperatie de beste keuze is.

De wethouder geeft aan dat er zeker niet onnodig tijd verloren gaat worden. Hij komt terug op de implicaties van het Didamarrest in de eerste voortgangsrapportage, dan zal duidelijk zijn hoe het verdere verloop is.

De heer Daniëls (PVV) vraagt de wethouder of hij het er niet mee eens is dat tenders kunnen leiden tot betere prijsafspraken.

De wethouder antwoordt dat dit zou kunnen, maar er is hier sprake van een speciaal programma, om die reden is het duidelijk dat een STUW-coöperatie de beste optie is.

De heer Spil (Stadsbelang Utrecht) vraagt welke garantie er is dat een STUW-coöperatie het beste aanbod zal doen. Er moet niet alleen naar de prijs gekeken worden, maar ook naar de kwaliteit.

De wethouder antwoordt dat de ervaring leert dat het uitstekend werkt. De gemeente kijkt breder, ook naar de beheerfase, de inbedding in de omgeving en het sociale aspect. Daarom is het betrekken van een STUW-coöperatie het uitgangspunt.

Ten aanzien van de tijdelijkheid meldt **de wethouder** dat er een noodzaak en een verplichting tot sanering is. Het saneringsplan moet er voor 31 december 2023 zijn. De koppeling met het saneringsplan wordt opgelegd door het Rijk. De gemeente is daar niet blij mee vanwege verschillende redenen, niet in het minst vanwege het nieuwe coalitieakkoord. De situatie verandert er niet wezenlijk door, maar de koppeling met het Tracébesluit brengt Utrecht Zuid niet verder. De

gemeente staat voor haar bewoners, loskoppeling is de bestendige lijn. Als het saneringsplan er is zijn de geluidsschermen nog niet gerealiseerd. Dit zal pas in 2027 of later zijn. Een tijdelijke exploitatie op deze locatie blijft verstandig, terugkijkend had het eerder kunnen gebeuren. Ten aanzien van de exploitatietermijn meldt de wethouder dat de ontwikkelaar ten aanzien van de Pagelaan dat hij met vijf jaar ook toe kan. Deze ontwikkelaar kiest voor een exploitatie van vijf tot tien jaar. Mochten de geluidsschermen er na vijf jaar zijn, dan kan de termijn worden teruggebracht naar vijf jaar. Dat kunnen zij doen omdat zij gebruik maken van reeds gebruikte units. Voor het BEFU-terrein wordt gekozen voor tien jaar omdat er van uitgegaan wordt dat dit een redelijke exploitatietermijn is.

De heer Van der Marel (VVD) vraagt waarom er niet ook voor het BEFU-terrein gekozen is voor een termijn van vijf tot tien jaar. Dan kan er wellicht eerder gestart worden met de bouw van definitieve woningen.

De wethouder antwoordt dat de situatie bij de Pagelaan bijzonder is. Over het algemeen geldt bij tijdelijke woningen een termijn van minimaal tien jaar.

De heer Spil (Stadsbelang Utrecht) vraagt of het niet beter is te zeggen dat de termijn flexibel is, namelijk van minimaal vijf tot maximaal tien jaar zodat inschrijvende partijen tot de beste oplossing kunnen komen.

De wethouder vindt dat geen goede lijn. Bovendien laat de Wet geluidshinder dat niet toe. De gemeente is hieraan gebonden. De Wet geluidshinder staat maximaal tien jaar toe. De gemeente wil bovenwettelijk streven naar een binnenmilieu dat maximaal acht decibel bevat. Bij de Pagelaan lijkt dit grotendeels te lukken door het slim plaatsen en gebruik maken van aanvullende afscherming. Daarbij is het toepassen van ventilatie en luchtverversing conform het bouwbesluit wezenlijk. Twee van de vier maatregelen uit het receptenboek zijn verplicht gesteld: een geluidsluwe zijde, een slaapkamer aan de geluidsluwe zijde, een geluidsluwe buitenruimte en een woonduur van maximaal vijf jaar. Hiermee worden hopelijk voldoende garanties gegeven op acceptabele gezondheidsrisico's. Kwetsbare doelgroepen is een brede groep. Dit kunnen mensen zijn die uitstromen uit de maatschappelijke opvang, mensen met urgentie op basis van gezondheid. Ten aanzien van geluidsbelasting geldt een extra toets, de gemeente wil niet alle bijzondere en kwetsbare mensen hier huisvesten maar dit beperken tot studenten, starters, statushouders en mensen die dak- of thuisloos zijn of dreigen te worden. Dit kan nog duidelijker omschreven worden. De wethouder kijkt hier nog goed naar. Mocht dit wijzigen dan komt er een strekt ter vervanging om de duidelijkheid goed vast te leggen. De gemeente wil een zeventig-dertig verhouding, namelijk zeventig procent regulier woningzoekenden (waaronder studenten) en dertig procent bijzondere doelgroepen. Hiertoe is de gemeente gehouden want er is een miljoen euro ontvangen van het Rijk voor Utrecht Zuid. Dit moet worden ingezet voor bijzondere doelgroepen.

De heer Wijmenga (ChristenUnie) vraagt of de opmerkingen die de wethouder heeft gemaakt over de geluidsbelasting op de Pagelaan, ook gelden voor het BEFU-terrein.

De wethouder antwoordt bevestigend.

De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt of de raad erin gekend wordt hoe de miljoen euro besteed wordt.

De wethouder antwoordt bevestigend. Hier wordt in de kwartaalrapportage op ingegaan.

Een aantal fracties heeft opgemerkt dat er meer tijdelijke woningen geplaatst worden dan definitieve. **De wethouder** geeft aan dat meer woningen niet per definitie meer mensen betekent. Dit hangt af van de vorm van de woningen. Ten aanzien van het parkeren meldt de wethouder dat de eisen ten aanzien van de parkeerbehoefte afgestemd wordt op het type woningen en bewoners. De buurt zit niet te wachten op meer parkeerplekken, er wordt geklaagd over drukte en dat kan op deze plek beperkt worden.

De heer Spil (Stadsbelang Utrecht) vraagt of dit soort vraagstukken niet uitgerekend zaken zijn die in participatie aan de bewoners moeten worden voorgelegd.

De wethouder antwoordt bevestigend, hij komt hier later op terug.

De heer Daniëls (PVV) vraagt hoeveel mensen en in de genoemde buurt wonen.

De wethouder antwoordt dat er op 1 december 2021 een digitale buurtbijeenkomst is geweest. Hier waren meer dan honderd mensen aanwezig. Er wordt dus wel degelijk geparticipeerd. Participeren is raadplegen, het gaat niet om de vraag of de tijdelijke woningen er komen, maar wel hoe en hoeveel. Ook het parkeren komt in de participatie aan de orde. De gemeente spreekt met de buurt en er komt een klankbordgroep met bewoners uit de buurt. De participatie wordt samen met de buurt vormgegeven.

De heer Van der Zweth (PvdA) geeft aan dat de raad een besluit neemt over de hoeveelheid woningen en vraagt hoe zich dat verhoudt ten opzichte van de wens van de buurt over de hoeveelheid woningen.

De wethouder antwoordt dat voor het vaststellen van het aantal woningen dat wel geldt voor het BEFU-terrein. Daar gaat het om honderdvijftig tot tweehonderdvijftig woningen. Dit is een forse bandbreedte. Voor de Pagelaan gaat het om een IDOC. Dit is een andere vorm, de raad neemt daar geen besluit over, maar neemt er kennis van. De heer Schipper informeerde naar de verbetering van het openbaar vervoer en of er een verbinding naar station Vaartsche Rijn komt. De wethouder kan hier op dit moment geen uitspraak over doen. Hij zegt toe dat hij hier in het gesprek met de buurt op terugkomt.

De voorzitter vraagt wanneer de wethouder hierover bij de raad op terugkomt.

De wethouder antwoordt dat hij hier in de voortgangsrapportage op terugkomen.

De heer Schipper (SP) geeft aan dat het openbaar vervoer op deze locatie kan verbeteren en verzoekt de wethouder het punt mee te nemen. De wethouder bevestigt dat dit punt nu stevig is geagendeerd. De heer Schipper (SP) legt uit dat het een gekende wens is uit de buurt dat er weer een rechtstreekse verbinding komt vanuit Hoograven Zuid naar de voorzieningen in de wijk en station Vaartsche Rijn. Met de komst van de vele extra bewoners, veelal studenten, wordt de verbinding naar Vaartsche Rijn en de Uithoflijn een stuk urgenter.

De wethouder zegt nogmaals toe dat er in de verdere participatie met de buurt op wordt teruggekomen en neemt de specifieke invulling die de heer Schipper geeft daarin ook mee.

De wethouder bevestigt dat dit punt nu stevig is geagendeerd.

De heer Daniëls (PVV) vraagt wat de wethouder van de buurt hoort over parkeeroverlast.

De wethouder antwoordt dat de buurt zorgen heeft over de verkeersaantrekkende werking, met name het autoverkeer, wanneer er woningen op de locaties worden geplaatst.

De heer Van der Marel (VVD) vraagt of dit plan nog een keer terugkomt in de raad.

De wethouder antwoordt dat er geen nieuw formeel moment komt. Er wordt wel uitvoeriger dan gebruikelijk is via de kwartaalrapportage gerapporteerd.

De heer Essabiri (DENK) vindt dat de wethouder iets te generaliserend spreekt over de parkeerplekken. Het lijkt meer op gemeentebestuur dan wat de bewoners willen.

De wethouder kan er niet meer dan dit over zeggen. Het is algemeen bekend dat mensen in de buurt altijd met zorgen kijken naar verkeersaantrekkende werking bij ruimtelijke ontwikkeling. Het past ook in het beleid, driehonderd woningen betekent maximaal dertig parkeerplekken. Het gemeentelijk beleid is in lijn met wat de bewoners willen.

Het streven is de eenheden die op het BEFU-terrein worden geplaatst later toe te passen op een andere locatie. Ten aanzien van het geven van voorrang voor essentiële beroepen meldt **de**

wethouder dat de wettelijke mogelijkheden worden verruimd, het is de vraag of het kader gewijzigd is op het moment dat de woningen geplaatst worden. Dan wordt er een afweging gemaakt. Er werd gevraagd of het programma hetzelfde blijft wanneer er permanente woningen geplaatst worden, de wethouder geeft aan dat er voorlopig uitgegaan wordt van een ander programma voor de tijdelijkheid. Mevrouw Sasbrink informeerde naar het flora- en faunaonderzoek. Er ligt een onderzoek, maar dat moet geactualiseerd worden. Het gesprek met de krakers is aangegaan, met hen moeten goede afspraken gemaakt worden. Zij moeten het terrein verlaten voordat er gestart wordt met de bodemsanering.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vraagt in hoeverre de krakers een risico vormen voor de planning.

De wethouder antwoordt dat daarom de gesprekken zijn begonnen. Als het niet lukt om goede afspraken te maken, moet bekeken worden welke middelen er zijn zodat het terrein tijdig beschikbaar komt.

De heer Van der Marel (VVD) vraagt wat goede afspraken zijn.

De heer Spil (Stadsbelang Utrecht) vraagt of de wethouder voornemens is ervoor te zorgen dat er geen vertraging ontstaat wanneer er geen goede afspraken gemaakt kunnen worden.

De heer Daniëls (PVV) vraagt wat er gebeurt wanneer er meer krakers bijkomen waarmee de afspraken niet zijn gemaakt.

De wethouder antwoordt dat de afspraken inhouden dat er tijdige ontruiming plaatsvindt. Er wordt een duidelijke einddatum afgesproken. Het is op dit moment niet aan de orde dat er nieuwe krakers bijkomen. De wethouder zegt toe hierover in de voortgangsrapportage terug te komen.

Er wordt gestreefd naar snelheid, kwaliteit, circulariteit en duurzaamheid, maar er moet ook realistisch gekeken worden naar wat haalbaar is.

Mevrouw Zwinkels (CDA) geeft aan dat de tender opgeknipt kan worden in een aantal percelen, zodat meer inschrijvingen van partijen toegelaten kan worden. Zij vraagt of dit mogelijk is.

De wethouder antwoordt dat dit mogelijk is, maar dat dit de realisatietermijn langer maakt en het doel niet dichterbij brengt.

Het ligt niet voor de hand dat er een negatieve grondexploitatie ontstaat, de grex is heel conservatief berekend. Ten aanzien van energie en klimaat geeft de wethouder aan dat er met de subsidie van een miljoen euro goede dingen gedaan kunnen worden die mogelijk ook helpend zijn wanneer er permanent gebouwd gaat worden. De stabiliserende maatregelen gaan over het Merwedekanaal. Dit is nog niet helemaal in beeld, maar hiervoor is voldoende buffer ingebouwd. De wethouder neemt de suggestie van natuurinclusief bouwen mee, maar wil wel kijken naar een goede balans.

Mevrouw Sasbrink (PvdD) vraagt of de raad inzicht kan krijgen in hoe de tender er uit ziet en of de wethouder hierover informatie kan verstrekken voor de raadsvergadering.

De wethouder antwoordt dat de raad uiteraard op de hoogte gehouden wordt, maar hij kan niet beloven dat dit voor de raadsvergadering gebeurt. Hij zegt wel toe dat, zodra het helder is hoe de uitvraag gaat plaatsvinden, dit gerapporteerd wordt.

De heer Van der Marel (VVD) geeft aan dat er een bouwenvelop is vastgesteld. Hij vraagt of er nog juridische momenten zijn en of er nog risico's naar vormen komen.

De heer Essabiri (DENK) vraagt wat er gebeurt wanneer permanente woningbouw eerder mogelijk is dan gedacht.

De wethouder antwoordt ten aanzien van de rechtsbescherming dat het in beide gevallen via een omgevingsvergunning gaat, dat is dus verzekerd. Wanneer er eerder dan na tien jaar nieuwe

geluidbescherming is, wordt de Pagelaan waarschijnlijk binnen tien jaar beëindigd, de exploitatie van het BEFU-terrein loopt door tot tien jaar.

Tweede termijn

Mevrouw Sasbrink (PvdD) geeft aan dat de punten ten aanzien van duurzaamheid meegenomen worden, zij vraagt of dit voldoende zekerheid geeft of dat er een motie of amendement nodig is. Verder geeft zij aan dat zij het punt van de gezondheidsrisico's niet goed begrijpt. Er is een aantal maatregelen vastgesteld, maar als mensen weten dat zij op een bepaald moment de woning weer uit moeten, is dat niet bevorderlijk voor de gezondheid.

De heer Spil (Stadsbelang Utrecht) constateert dat de voorwaarde is dat er een STUW-coöperatie betrokken is. Hij vraagt hoe dit moet worden gezien in het licht van de motie waarin wordt gezegd dat marktpartijen gelijken kansen moeten krijgen bij het bouwen van sociale huurwoningen.

De heer Koppelaar (Student&Starter) sluit zich aan bij de woorden van mevrouw Sasbrink.

De wethouder meldt ten aanzien van de gezondheidsrisico's dat het gaat om een geluidsbelasting van maximaal .. db, de ventilatie, de geluidsluwe ruimten. Er is inderdaad sprake van een tijdelijk huurcontract maar mensen weten dit op voorhand. Ten aanzien van natuurintensief bouwen zegt de wethouder opnieuw toe dat dit in de tender een plaats krijgt. Hij komt erop terug hoe dit er uit gaat zien. Ten aanzien van de betrokkenheid van een STUW-coöperatie heeft de wethouder reeds uitvoerig betoogd waarom hiervoor gekozen is.

De voorzitter vraagt of het stuk als a of b punt naar de raad gaat.

De heer Schipper (SP) meldt dat er eventueel een strekt ter vervanging komt, dat betekent dat het stuk als b punt naar de raad gaat.

Mevrouw Sasbrink (PvdD) overweegt een motie of amendement in te dienen ten aanzien van geluidsoverlast en duurzaamheid en natuurinclusief bouwen.

De heer Spil (Stadsbelang Utrecht) overweegt met een voorstel te komen, met name met betrekking tot de verplichte betrokkenheid van een STUW-coöperatie.

De voorzitter concludeert dat het raadsvoorstel als b punt naar de raad gaat, het stuk wordt in 30 minuten besproken.

De raad ontvang in Q1 2022 de 2e kwartaalrapportage van de Taskforce Versneld toevoegen tijdelijke woonruimte, waarin de wethouder terugkomt op actuele stand lopende trajecten (oa krakers BEFU en tender), kansrijke locaties, selectieprocedure en -criteria, het Didam arrest, verbetering openbaar vervoer, besteding voorziening en de Archimedeslaan

De voorzitter schorst de vergadering voor vijftien minuten.

7. Raadsvoorstel Zienswijzemogelijkheid Kadernota RUD Utrecht 2023

De RUD heeft de ontwerp-kadernota aangeboden aan de raad en stelt de raad in de gelegenheid met een zienswijze te reageren. Het college heeft een concept-zienswijze opgesteld en legt dit nu aan de raad voor.

De heer Wijmenga (ChristenUnie) mist in het stuk de voorziene samenwerking met de Omgevingsdienst regio Utrecht. Er is sprake van twee omgevingsdiensten, dat is bijzonder en niet logisch.

Mevrouw Sasbrink (PvdD) heeft schriftelijke vragen gesteld over het feit dat de controle van de milieudiensten en het toezicht sterk uiteenloopt en het opleggen van straffen en handhaving

nauwelijks gebeurt. De PvdD heeft de indruk dat milieucriminaliteit ook in Utrecht voorkomt. Dit moet prioriteit krijgen en het optreden kan veel strenger. De PvdD vindt de zienswijze van het college aan de karige kant en verzoekt woorden toe te voegen ten aanzien van het terugdringen van milieucriminaliteit. Dit moet prioriteit krijgen. Mevrouw Sasbrink vraagt de wethouder dit toe te zeggen. Dat de gemeentelijke bijdrage omhoog moet kan op de steun van de PvdD rekenen. De PvdD vraagt zich af of de transitie naar een expertisecentrum iets gaat toevoegen en of dit geen overlapping is van de kennis en expertise die binnen de gemeente al aanwezig is. Mevrouw Sasbrink vraagt de wethouder of de gemeente een streng genoeg kader meegeeft waarbinnen zij hun werk kunnen doen en of de gemeente een goede en constructieve opdrachtgever is.

Mevrouw Zwinkels (CDA) onderschrijft de woorden van mevrouw Sasbrink ten aanzien van de vraag of een expertisecentrum wat toevoegt. De gemeente Utrecht levert een financiële bijdrage en het is de vraag waar dan voor betaald wordt. Zij vraagt het college hierop te reflecteren. Het CDA ziet graag een aanscherping in de zienswijze op dit punt.

De heer Wijmenga (ChristenUnie) geeft aan een van de redenen dat de Omgevingsdienst deze taken heeft is dat er regionaal effectiever geopereerd kan worden. Hij vraagt of het niet logischer is ervoor te pleiten dat de zaken die de RUD voor andere gemeenten al standaard doet over te dragen aan de RUD.

Mevrouw Zwinkels (CDA) is het daar op zich wel mee eens. Er moet in elk geval een keuze gemaakt worden zodat zaken niet dubbel gedaan worden. De RUD wil zaken op orde brengen, maar dit vraagt tijd. Dan gaat het over de harmonisatie van de Omgevingswet, uitvoeringstaken, handavingscapaciteit. Deze uitvoeringsaspecten moeten geüniformeerd worden. Als dat staat kan er wat het CDA betreft gekeken worden welke taken er bij de gemeente weggehaald kunnen worden. Dit heeft wel consequenties voor de gemeentelijke organisatie.

De heer Van Dalen (VVD) ziet ook dat als het RUD een expertisecentrum wordt, er expertise van de gemeente naar de RUD gaat. Verder geeft hij aan dat er in de participatie op dit moment dingen niet goed gaan, de VVD vindt dat hierover in de zienswijze iets over gezegd moet worden.

Mevrouw Zwinkels (CDA) deelt dat er zaken ten aanzien van participatie niet goed zijn gegaan, maar vindt dit meer een punt voor de toekomst.

Mevrouw De Boer (GroenLinks) meldt dat het college in de conceptvisie heeft aangegeven dat de gemeente Utrecht zich kan vinden in de ontwikkeling naar een technisch adviserende uitvoeringsorganisatie. Daarbij maakt zij twee opmerkingen: voor de gemeente Utrecht is het een voorwaarde dat de deelnemers een keuze hebben om de aangeboden expertise wel of niet af te nemen en het college wil vroegtijdig meegenomen worden in de keuzes die gemaakt worden voor 2023. GroenLinks kan zich hierin vinden maar het is essentieel dat de RUD in eerste instantie een organisatie blijft voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. GroenLinks verzoekt hierover iets op te nemen in de zienswijze. GroenLinks is ten slotte benieuwd naar de antwoorden op de schriftelijke vragen die zij gesteld heeft over handhaving bij milieudelicten en hoort graag op welke wijze het proces op het gebied van vergunningen en handhaving verbeterd kan worden.

De heer Van Dalen (VVD) meldt dat het dreigende tekort door de RUD grotendeels is opgelost. Het verbeterprogramma Samen op Weg is uitgesteld, hij vraagt hoe dit nu loopt. De VVD heeft vragen gesteld over het feit dat de 'getting-things-done-mentaliteit' wordt gemist. De heer Van Dalen vraagt of de wethouder weet hoe het er met de waterzuivering in Overvecht voorstaat. De VVD heeft aandacht gevraagd voor de bestuurlijke cyclus. Na drie jaar is er nog steeds niet afgestemd, de heer Van Dalen vraagt waarom dat zo is. Ten aanzien van het expertisecentrum is het prima om de krachten te bundelen, maar wel op voorwaarde dat de overheid niet duurder wordt. Hij vraagt de wethouder om een reactie op hoe er wordt omgegaan met participatie door de RUD.

Wethouder Eerenberg zegt toe de zienswijze aan te passen. Er wordt een kopje toegevoegd met een aantal inhoudelijke punten waar de RUD werk van moet maken: aandacht voor milieucriminaliteit, toevoegen van expertise is goed, maar overlap moet worden voorkomen, een groeimodel waarbij de basis op orde moet zijn. Dit moet de focus zijn voordat de RUD nieuwe taken of diensten ontwikkelt. Het punt van de VVD over participatie van bewoners en

ondernemers zit erg in het willen zijn van een technische uitvoeringsdienst. Als de RUD haar taak goed wil uitvoeren moet er meer gedaan worden dan alleen constateren en beboeten, maar moet zij sensitiever opereren in de omgeving. Dit wordt nog eens onderschreven in de zienswijze. Het dilemma zit in de samenwerking met de ODRU. Een fusie is de stip op de horizon, de wethouder ziet dit zelf als onderdeel van het groeimodel. Als de basis op orde is en de expertise ontwikkeld kan de schaal vergroot worden.

De heer Wijmenga (ChristenUnie) kan zich vinden in het uitgangspunt dat de basis eerst op orde moet zijn en daarna de stap naar een fusie zetten. De wethouder sprak over het voorkomen van een expertiseoverlap. Er is juist een landelijke beweging dat er een heldere taakafbakening komt waarbij of de uitvoeringsdienst de taken voor iedere deelnemer doet, of de deelnemers doen het zelf. In de zienswijze is hierop nuance nodig.

De wethouder onderschrijft dit. Hij doet de raad een strekt ter vervanging toekomen op dit punt. Ten aanzien van de overlap van expertise meldt hij dat dit een bruggetje is naar de vraag die gesteld is over wat het betekent voor de gemeente Utrecht en de Omgevingswet. Op een later moment vindt een debat plaats over wat het betekent als er meer taken naar de RUD worden overgedragen. Dit is tot nu toe nog niet gedaan omdat de kwaliteit onvoldoende was. Wanneer dit wel gebeurt, betekent dat zeker wat voor de ambtelijke organisatie. Er zal een goed voorstel gedaan worden en de taken worden in één keer goed overgedragen, niet versnipperd. Voor dit moment moet er gewaakt worden voor overlap en moet er worden voorbereid op de Omgevingswet. Vervolgens wordt het gesprek gevoerd over verdere kwaliteit en politieke sensitiviteit.

De heer Schreuder (D66) vindt dat laatste mooi. Het is goed dat er een brief komt, dat brengt de raad in positie.

De wethouder kan geen honderd procent toezegging doen omdat de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet nog niet bekend is. Hij doet een voorwaardelijke toezegging.

De voorzitter stelt voor er een datum aan te hangen, wanneer dit niet haalbaar is, wordt het doorgeschoven. **De wethouder** gaat hiermee akkoord. Hij zegt toe het voorstel voor het derde kwartaal naar de raad te sturen.

De PvdD vroeg hoe de gemeente het doet als opdrachtgever en of de gemeente wel streng genoeg is. **De wethouder** denkt van wel. Milieudelicten komen voor, maar de gemeente is duidelijk in de opdrachtverlening. Als er in de zienswijze in algemene zin iets gezegd wordt over het beleid van de RUD is dat een zetje in de goede richting. De samenwerking gaat op veel plekken goed. Wat verbeterd kan worden is het contact dat de RUD met de bewoners heeft. Dit is soms voor de RUD lastiger omdat zij meer op afstand staan. De gemeente Utrecht weet als grootste deelnemer van de RUD veel op een aantal thema's waar andere gemeenten minder van weten. Andere gemeenten kunnen hier hun voordeel mee doen. De VVD vroeg hoe het verbeterprogramma loopt. Dit loopt goed. Aanvankelijk liep dit minder goed omdat het programma top down werd aangevlogen. Dit is omgedraaid naar meer bottom up, er heeft een cultuuromslag plaatsgevonden. Er ontstaan ook andere vacatures waarin aandacht is voor kennisdeling en politieke sensitiviteit. De wethouder heeft geen antwoord op de vraag of er voldoende boetes worden uitgeschreven, dit wordt uitgezocht.

Mevrouw De Boer (GroenLinks) meldt dat wat haar betreft de fusie niet in de zienswijze genoemd hoeft te worden, wel moet de samenwerking benadrukt worden.

De heer Van Dalen (VVD) vindt de fusie op termijn wel van belang. Hij sluit zich aan bij de heer Wijmenga.

De heer Schreuder (D66) voelt mee met de heer Wijmenga, maar vindt net als de wethouder dat eerst de basis op orde moet zijn. Hij sluit zich aan bij het compromis dat de heer Wijmenga en de wethouder hebben bereikt.

De heer Schipper (SP) sluit zich hierbij aan.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) geeft aan dat de formulering van belang is. Het woord fusie kan wat teweegbrengen.

De wethouder kijkt naar een goede formulering.

Tweede termijn

Mevrouw Zwinkels (CDA) heeft een vraag over de financiën voor 2023. De kosten zijn voorzienbaar en de verhoging is met ingang van 2023 nog niet voorzien in de begroting en wordt opgenomen in de voorjaarsnota 2022.

De wethouder verduidelijkt dat er twee verhogingen zijn: de eerste is voorzien en is opgenomen in de begroting. De tweede heeft te maken met de Omgevingswet. Als er meer taken naar de RUD gaan, betekent dat een ander prijskaartje. Hierover wordt het gesprek gevoerd.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vraagt of er met deze zienswijze ingestemd wordt met beide financiële opgaven of alleen met de eerste.

De wethouder antwoordt dat er ingestemd wordt met de eerste, de tweede is nog niet bekend. Er moet bekeken worden wat er overgedragen wordt, hier zit een keuze in en dat moet financieel gedekt worden.

De heer Van Dalen (VVD) vraagt **De wethouder** of deze de RUD wil vragen voortaan een goede risicoparagraaf op te nemen.

De wethouder zegt dit toe.

Er komt een strekt ter vervanging omtrent de punten van de handhaving van de milieucriminaliteit, het voorkomen van overlap van expertise (en kosten), het bereikte compromis ten aanzien van de formulering: eerst de basis op orde ten aanzien van taken van toezicht en handhaving en het groeimodel als stip op de horizon, participatie en samenwerking met de ODRU.

Het punt wordt geagendeerd voor de raad als b punt en wordt in vijftien minuten behandeld.

Toezeggingen:

De raad ontvangt 3e kwartaal 2022 een brief met reflectie op de taken van de RUD na invoering omgevingswet en de taakverdeling tussen gemeente en RUD. (termijn op voorwaarde van inwerkingstelling omgevingswet per 1 juli 2022)

De voorzitter schorst de vergadering om 13.00 uur

Verslag openbare middag vergadering Energie(transitie), duurzaamheid en Wonen - middagdeel

Datum 20 januari 2022
Locatie Stadhuisbrug 1, Utrecht
Verslag door Judith Dubero (Notuleerservice Nederland)
Vaststelling verslag

Aanwezigen

De voorzitter de heer Vonk, de wethouder L. van Hooijdonk, de leden, mevrouw L. Snippe (PvdD), de heer G. te Hoonte (VVD), de heer L. Bosse (PvdA), de heer B. van Steeg (CDA), mevrouw T. Sturkenboom (Student&Starter), de heer T. Schipper (SP), de heer J. Schreuder (D66), de heer R. van der Graaf, de heer P. Zwanenberg (GroenLinks), de heer H. Stellinga (CDA), mevrouw E. Kendir (Student&Starter). Tevens is aanwezig de heer Verhoeven van de Rekenkamer

8. Rekenkameronderzoek 'Grip op energietransitie. Een onderzoek naar de beïnvloedingsmogelijkheden van de gemeente bij concrete projecten'

De voorzitter, de heer Vonk, opent de vergadering om 14.00 uur.

De heer Verhoeven van de Rekenkamer is bij dit agendapunt aanwezig.

De rekenkamer voert een onderzoek uit naar de energietransitie. Dit bestaat uit drie delen. Vandaag komen de eerste twee delen aan de orde: projecten Zon op Dak en het stimuleren van particuliere eigenaren. Gezien de complexiteit van de opgave van de energietransitie concludeert de rekenkamer dat het noodzakelijk is dat de gemeente een visie ontwikkelt, doelen stelt waarop moet worden geëvalueerd, projecten bijstelt. De Rekenkamer doet een aantal aanbevelingen en vraagt het college om met een plan van aanpak te komen.

Eerste termijn

Mevrouw Snippe (PvdD) spreekt haar waardering uit dat de Rekenkamer het verzoek van de PvdD heeft opgepakt om binnen de thema's duurzaamheid en energie onderzoek te verrichten. De PvdD heeft altijd vrij veel kritiek gehad op het college vanwege haar duurzaamheidsbeleid. De gemeente wil zo snel mogelijk klimaatneutraal worden en 'zo snel mogelijk' is al geen concrete doelstelling en daarbij is al langere tijd gevraagd om inzicht te krijgen in hoever de duurzaamheidsambities zijn. De partij diende in 2020 al een motie in voor klimaatneutraal, meetbaar en SMART. Het Rekenkameronderzoek maakt duidelijk dat de gemeente onvoldoende

visie ontwikkelt en monitort, evalueert en projecten in het uitvoeringsprogramma energietransitie bijstelt. Hierdoor weet de gemeente onvoldoende wat de projecten opleveren. Er wordt jaarlijks vijf miljoen in de vijftig à zestig projecten gestopt, dat moet goed worden besteed. Nu blijkt dat de gemeente ook op projectniveau niet goed weet waar ze mee bezig zijn. De PvdD vraagt zich af of dit inzicht overkoepelend wel bestaat. De PvdD wil hierin van zowel de Rekenkamer als het college een inschatting van krijgen. De Rekenkamer is in haar nawoord ingegaan op de reactie van het college op de gedane aanbevelingen. Zo geeft zij aan dat er nauwelijks sprake is van participatie op de projecten van het uitvoeringsprogramma. Het college zegt dat in het programma Energietransitie interactie wordt gezocht met bewoners en bedrijven en dat bij sommige projecten participatie niet van toegevoegde waarde is, bijvoorbeeld wat betreft het lobbytraject. In dat laatste kan de PvdD nog meegaan, maar regelmatig interactie zoeken is niet hetzelfde als participatie. Dit terwijl de gemeente wel beschikt over een participatieleidraad. De PvdD vraagt hoe dit kan. Deze leidraad is wel gebruikt bij de Energiebox. De Rekenkamer noemt dit een uitzondering in positieve zin. Duidelijk is dus dat de participatieleidraad meer de boventoon mag voeren en dat dit een proactieve houding van de gemeente vereist. Mevrouw Snippe vraagt de wethouder of deze bereid is om ieder project tegen het licht te houden en opnieuw te beoordelen of een project zich leent voor burgerparticipatie en hierbij een 'ja tenzij' principe te hanteren en zo nee, waarom niet. De Rekenkamer vraagt ook opnieuw aandacht voor verantwoording richting de raad. Het gaat hierbij vooral om de navolgbaarheid van de gemaakte inhoudelijke en financiële keuzes.

De heer Te Hoonte (VVD) vraagt wat mevrouw Snippe bedoelt met 'ja tenzij'. Ten opzichte van participatie of ten opzichte van elk duurzaamheidsraject?

Mevrouw Snippe (PvdD) antwoordt dat zij bedoelt het doen van participatie tenzij dat niet van toegevoegde waarde is.

Zij vervolgt haar inbreng. Ten aanzien van de navolgbaarheid van de gemaakte inhoudelijke en financiële keuzes is het de vraag waarom de gemeente de projecten doet die zij doet en wat de kosten en de baten zijn, welke projecten zijn effectief en welke minder. Deze informatie moet bovendien uniform en volledig zijn, anders is het appels met peren vergelijken. Zij vraagt of de wethouder overtuigd is van de noodzaak hiertoe en bereid is te zorgen voor uniforme en volledige informatievoorziening en verantwoording aan de raad. Volgens de Rekenkamer blijkt uit de reactie van het college dat sommige projecten niet goed worden geëvalueerd. De Rekenkamer benadrukt het belang van evaluatie in haar nawoord nog eens en ze legt uit dat wanneer er meer nadruk geschonken wordt aan monitoring en evaluatie er meer inzicht komt in de doeltreffendheid van de projecten in het Uitvoeringsprogramma. Het volgende citaat is veelzeggend: 'Dat de voortgang ook beïnvloed wordt door externe factoren ontslaat de gemeente er niet van uit te leggen wat een project oplevert en om projecten bij te stellen'. De PvdD wil hier een reflectie op van de wethouder en hoopt op een toezegging dat de gemeentelijke monitoring en evaluatie een prominentere rol krijgt in de energietransitieprojecten. De Rekenkamer vraagt in haar nawoord aandacht voor duidelijkheid richting burgers omtrent de bewonersinitiatieven gericht op de energietransitie. Volgens het college zit dat in het met het Actieprogramma ondertussen wel goed, maar de PvdD sluit zich aan bij de opmerking van de Rekenkamer dat zij benieuwd is hoe deze visie wordt vertaald naar de context van de energietransitie.

De heer Bosse (PvdA) geeft aan dat de PvdD spreekt over effectieve klimaatdoelen, hij vraagt waar de doelen op afgerekend worden.

Mevrouw Snippe (PvdD) antwoordt dat de PvdD een motie heeft ingediend en inzicht wil krijgen hoe ver de projecten zijn en wat 'zo snel mogelijk' inhoudt.

De heer Van Steeg (CDA) leest in de reactie van het college dat zij afhankelijk is van landelijk beleid, hij vraagt mevrouw Snippe of het zo kan zijn dat er te ver vooruit gelopen wordt.

Mevrouw Snippe (PvdD) antwoordt dat de plannen concreter en duidelijker moeten. De Rekenkamer meldt dit ook, de gemeente moet bijsturen.

De heer Van Steeg (CDA) weet dat het college de ambitie heeft snel te gaan, maar nog net goed kan verantwoorden omdat zij afhankelijk is van landelijk en internationaal beleid. Hij vraagt nogmaals hoe verstandig het is om te ver voor de troepen uit te lopen.

5 **Mevrouw Snippe (PvdD)** antwoordt dat dit niet verstandig zou kunnen zijn, maar het is juist goed om op de troepen vooruit te lopen. Natuurlijk is de gemeente afhankelijk van landelijk beleid, maar hier kan niet alles op gegooid worden. Wat de gemeente kan doen, moet gedaan worden. Dit is ook de kritiek van de Rekenkamer. De plannen moeten SMART zijn.

10 **De heer Te Hoonte (VVD)** vraagt of de PvdD niet zelf de blokkade vormt en of de PvdD een concreet doel kan aangeven dat SMART gemaakt kan worden. Ten aanzien van de lobby geeft hij aan dat er een scheiding gemaakt kan worden tussen de lobby en de projecten die nu uitgevoerd kunnen worden.

15 **Mevrouw Snippe (PvdD)** geeft aan dat de PvdD al in 2020 aan de wethouder heeft gevraagd de doelen SMART te maken. De PvdD is eerder een aanjager dan een blokkade. Klimaatneutraal in 2050 is echt veel te laat. Utrecht kan niet als enige alles, maar heeft wel een inspanningsverplichting.

De heer Te Hoonte (VVD) vraagt wat een SMART-jaar is wat de PvdD betreft.

20 **Mevrouw Snippe (PvdD)** vindt dit een lastige vraag, het is niet duidelijk hoe ver de projecten zijn op dit moment. 'Zo spoedig mogelijk' kan op allerlei manieren worden geïnterpreteerd.

25 **De heer Bosse (PvdA)** vindt dat de heer Te Hoonte een terechte vraag stelt. De PvdD wil de doelen SMART hebben, maar kan zelf niet aangeven hoe. Hij vraagt mevrouw Snippe welke doelstelling zij zelf heeft.

Mevrouw Snippe (PvdD) vindt dit een brede vraag die zij niet hoeft te beantwoorden, maar 'zo snel mogelijk' zegt niets.

30 **De heer Bosse (PvdA)** vindt dat er beleid gemaakt moet worden dat op uitgangspunten is gestoeld. Er kunnen verschillende keuzes gemaakt worden. De PvdD wil haast maken, maar hoe dat wordt niet gemeld. Dit is lastig.

35 **Mevrouw Snippe (PvdD)** meldt dat dit debat hier niet over gaat. Het gaat nu over het Rekenkameronderzoek en hoe de gemeente ervoor kan zorgen dat er meer grip op de energietransitie komt en hoe het geld dat erin gestopt wordt zo effectief mogelijk gebruikt wordt. Het is prima om te experimenteren met projecten, maar het moet wel duidelijk zijn wat dit opgeleverd heeft. De gemeente moet weten waar zij mee bezig is.

40 **De heer Te Hoonte (VVD)** dankt de Rekenkamer voor het grondige onderzoek. De conclusies zijn niet mals, er is onvoldoende inzicht in de resultaten, de doeltreffendheid en doelmatigheid zijn niet vast te stellen, informatie ontbreekt, de participatieleidraad is niet gebruikt, het is voor de raad lastig om projecten te controleren. De adviezen van de Rekenkamer zijn wat de VVD betreft cruciaal en dienen volledig overgenomen te worden. Het gaat om veel geld, ongeveer vijf miljoen euro per jaar. Hier moet meer tijd, energie en controle opgezet worden. Toch wordt dit een beetje tussen neus en lippen door gedaan. De VVD wil dat de middelen effectief ingezet worden op realistische projecten.

Mevrouw Snippe (PvdD) vraagt de heer Te Hoonte hoeveel tijd hij denkt dat er nog is.

50 **De heer Te Hoonte (VVD)** antwoordt dat hij geen expert is, de lijn moet landelijk uitgezet worden. Hij heeft willen aangeven dat bij grote investeringen er niet lichtzinnig over een afschrijving van vijf miljoen euro per jaar beslist moet worden.

55 **Mevrouw Snippe (PvdD)** geeft aan dat experts aangeven dat dit het decennium is waarin er iets aan de opwarming van de aarde gedaan moet worden.

60 **De heer Te Hoonte (VVD)** noemde een voorbeeld toen hij het jaar 2050 noemde. Hij denkt dat het wat betreft de energietransitie tot nu toe te veel experimenteren is geweest. Het is nu tijd om de doelen concreet en SMART te maken.

Mevrouw Snippe (PvdD) is het daar natuurlijk mee eens. Zij geeft aan dat de heer Te Hoonte niet goed heeft opgelet, zij heeft eerder het jaar 2030 genoemd.

5 **De heer Te Hoonte (VVD)** meldt dat bij zich op veel punten bij de PvdD aansluit. Men moet echter realistisch zijn. Alles gereed hebben voor 2030 gaat niet lukken, de VVD vindt dat er een kerncentrale moet komen.

10 **De heer Te Hoonte (VVD)** vervolgt zijn bijdrage. Er ligt nog geen raadvoorstel dat kan dienen als kader voor de voorjaarsnota. Hij verwacht dat voor de voorjaarsnota de eisen die de Rekenkamer stelt, namelijk dat de projecten concreter zijn uitgewerkt, ingevuld zijn. De gemeente kan niet
15 doorgaan met uitgeven van geld waarvan de Rekenkamer zegt dat het niet doelmatig is. Hij vraagt hoe de gemeente de bewonersinitiatieven kan ondersteunen en hoe de eigenstandige positie van de gemeente in relatie tot de bewonersinitiatieven geborgd kan worden. Hij vindt de reactie van het college defensief en te makkelijk. Participatie gaat niet alleen over mensen die het met het college eens zijn. Wat gebeurt er als partijen het niet eens zijn. Het programma is niet duidelijk, doelen moeten meetbaar zijn en als doelen niet gehaald worden, moet een project stoppen.

20 **Mevrouw Snippe (PvdD)** kan zich grotendeels in de woorden van de heer Te Hoonte vinden, maar wil weten sinds wanneer de heer Te Hoonte van mening is dat de doelen SMART moeten. De VVD heeft de motie van de PvdD van juli 2020 niet gesteund.

25 **Mevrouw Sturkenboom (Student&Starter)** onderschrijft het feit dat de raad geen grip heeft op waar het geld aan besteed wordt. Een van de aanbevelingen is een meerjarenbegroting te maken, dit is een stap in de goede richting, ook zijn er voortgangsrapportages. Zij vraagt wat de VVD anders wil zien dan wat er nu al gebeurt en wat de voornemens zijn.

30 **De heer Te Hoonte (VVD)** meldt mevrouw Snippe dat de VVD de motie waarschijnlijk niet gesteund heeft omdat daar andere zaken in staan waar de VVD het niet mee eens was. De VVD heeft echter vaker aangegeven dat het onduidelijk is wat er in het programma gebeurt en dat dit duidelijker en SMART moet. In reactie op mevrouw Sturkenboom meldt hij dat er vele documenten zijn, het is een wirwar. Er is een RES vastgesteld, maar blijkbaar moet dit lokaal nog eens overgedaan worden. Van de vijf miljoen euro wordt een groot deel uitgegeven aan papieren tijgers, er wordt weinig concreets gedaan.

35 **Mevrouw Sturkenboom (Student&Starter)** herkent dit, maar vraagt hoe de heer Te Hoonte dit wil zien en of de status van de projecten misschien visueel gemaakt moet worden, met de kleuren groen, oranje, rood. Zij vraagt de wethouder of dit een mogelijkheid is om beter te monitoren en niet alleen eenmaal per jaar een rapportage te geven.

40 **De heer Te Hoonte (VVD)** denkt inderdaad aan deze richting. De raad moet meer grip hebben op waar het geld aan uitgegeven wordt. Ook moet er onderscheid gemaakt worden in wat er als afdelingsapparaat aan energie gestopt wordt in de lobby en aan wat er aan investeringen gedaan wordt. Als voorbeeld noemt hij dat de energieboxen en de betaling van de ambtenaren uit
45 dezelfde pot komen. Bij veel ruimtelijke projecten wordt dit onderscheid wel gemaakt.

50 **De heer Bosse (PvdA)** meldt dat de PvdA is voor een eerlijk, betaalbaar, sociaal en duurzaam energiebeleid. Het college schiet weer tekort in participatie. Hier moet meer aandacht voor komen. Participatie is van levensbelang, want hoe wordt anders duidelijk of de maatregelen aan gaan slaan en gaan werken. Daarbij is het belangrijk dat iedereen bereikt wordt, niet alleen diegenen die een warmtepomp kunnen betalen. Er heeft afgelopen donderdag een RIB plaatsgebonden over het burgerberaad over dit onderwerp. De Rekenkamer concludeert dat het beleidsveld energie en energietransitie zichzelf ook in een transitie bevindt. De PvdA onderschrijft de doelen en ambities maar de methode verandert steeds. Er is sprake van lobby bij het Rijk en in Europa, we zetten ons in voor de U16, er worden energieboxen uitgedeeld. Het zijn ook daar appels en
55 peren. De heer Bosse gaat mee in het betoog van de heer Te Hoonte het apparaat los te zien van de projecten zodat de projecten voor de gemeente meetbaarder worden. De lobby vereist een langere adem. De PvdA wil deze aanbeveling terugzien in het toekomstige programma Energietransitie. Het is goed te lezen dat het college ingaat op de meerjarenbegroting. Ook hier kan een uitsplitsing gemaakt worden in de projecten en de bovengemeentelijke projecten. De
60 vraag wat effectief is, is een wezenlijke. Moeten er zoveel mogelijk woningen van het gas af, of

wordt er gestart met de woningen in de binnenstad? Dit zijn essentiële vragen die beantwoord moeten worden. Veel van het beleid zit op bewustwording, het is de vraag hoe dit meetbaar gemaakt kan worden.

5 **Mevrouw Sturkenboom (Student&Starter)** krijgt het gevoel dat het een of-of discussie is: moet er een prioritaire volgorde zijn: moeten eerst degenen die niet meteen mee kunnen doen als eerste geholpen worden of moet de energietransitie op meerdere fronten ingezet worden.

10 **De heer Bosse (PvdA)** vindt dat hierover eerst met de inwoners in gesprek getreden moet worden. De PvdA vindt dat de sterkste schouders de meeste lasten moeten dragen, er moet worden gekeken naar waar de meeste winst te behalen is. De gemeente moet hier keuzes in maken en prioriteren.

15 **De heer Te Hoonte (VVD)** vraagt hoe de PvdA kijkt naar de proeftuinen in Overvecht. Deze wijk heeft veel opgaven, hier zit een groep die geholpen kan worden. Die keus is gemaakt en hier loopt de gemeente nu klem.

20 **De heer Bosse (PvdA)** geeft aan dat ook hier participatie belangrijk is. Er kan veel geleerd worden van de proeftuin in Overvecht. Hier kan als eerste worden begonnen, maar op een manier waar bewoners wat aan hebben.

25 **Mevrouw Snippe (PvdD)** vindt ook dat iedereen mee moet kunnen doen en dat mensen niet moeten worden opgezadeld met kosten die zij niet kunnen dragen. Zij vraagt de heer Bosse of hij doelt op energiearmoede.

De heer Bosse (PvdA) antwoordt bevestigend.

30 **De heer Schipper (SP)** vindt dat er over het raadsvoorstel gesproken moet worden. Dit punt gaat later nog inhoudelijk langskomen.

Mevrouw Snippe (PvdD) is het daar wel mee eens, maar vindt dat als partijen nu iets inbrengen, daar ruimte voor moet zijn.

35 **De heer Schreuder (D66)** geeft aan dat de energietransitie een van de meest complexe opgave op dit moment is. Er is aan de opgave begonnen zonder te weten wat de route en de obstakels zijn. D66 heeft kritiek. Er is niet overal rekenschap gegeven van de complexiteit van een volledige systeemverandering. Een concreet voorbeeld staat op pagina 39 waarin in enkele zinnen zowel wordt gesteld dat doelmatigheid niet te beoordelen is, vervolgens wordt de inschatting gemaakt dat het project doelmatig is. Het eerste deel van het onderzoek heeft D66 zelf al geagendeerd. De
40 energietransitie is niet goed te volgen vanuit de raad. De wijze waarop de informatie wordt geleverd brengt de raad niet goed in positie. De Rekenkamer heeft het raadsvoorstel opgesteld, op hoofdlijnen deelt D66 dit. Over de uitwerking zijn er nog vragen. Ten aanzien van de projectplannen is het de vraag wat de juiste schaalgrootte is (punt 1 en 4 van het raadsvoorstel): wat is het juiste aggregatieniveau? De rapportage aan de raad (punt 2 en 3 van het
45 raadsvoorstel). Om als raad de voortgang te kunnen volgen moet er een lijn gevolgd kunnen worden. Hiervoor is een ander soort rapportage nodig, bijvoorbeeld een rapportage over de voortgang en de omvang van energieprojecten vanuit de RES en een rapportage over het aantal huizen en wijken die in een bepaalde stap van het stappenplan worden meegenomen. Dat zijn cijfers die de raad kunnen helpen om de voortgang te volgen. Het is natuurlijk ook belangrijk dat de rapportage informatie bevat over hetgeen de gemeente geen controle op heeft, maar slechts invloed, maar de raad wel inzicht hebben in de afhankelijkheden die er zijn. Ten aanzien van de participatie wordt gezien dat dit op hoofdlijnen wel gebeurt, maar bij kleine projecten niet gebruikelijk is. Dat is jammer, want de eerste echte ervaringen worden opgedaan door veel bewoners. D66 ziet graag een toezegging dat dit voortaan anders wordt opgepakt. Ten aanzien
50 van de wijze van rapporteren meldt de heer Schreuder dat dit exemplarisch is. De raad krijgt de informatie wel, maar het is moeilijk te volgen wat er gebeurd is. D66 ziet graag hoe de koppeling tussen de drie hoofdlijnen: de transities warmte, de regionale energiestrategie en het programma besparen en het Uitvoeringsprogramma dat andere hoofdlijnen bevat. Hoe kan de raad zien of een programma stopt, waarom het stopt of waarom het afgeschaald wordt. Dit moet beter geborgd

zijn in de cyclus van jaarplan en voortgangsrapportage. Het onderwerp moet jaarlijks geagendeerd worden zodat de raad haar positie beter kan innemen.

5 **De heer Van der Graaf (ChristenUnie)** vindt het een goed onderzoek. De ChristenUnie worstelt met de grote budgetten voor de energietransitie en wat daarvoor gedaan wordt en wat daarvoor wordt teruggekregen. De raad had eerder moeten aangeven dat er meer SMART gewerkt moet worden. Ten aanzien van de ondersteuning van de burgerinitiatieven vraagt de heer Van der Graaf of hier niet beter een bundeling in aangebracht kan worden, dus niet zelf met allerlei
10 regelingen te komen, maar een centraal punt waar iedereen met vragen terecht kan en geholpen kan worden. Dit lijkt de gemeente nu vooral aan de markt over te laten, maar veel mensen hebben behoefte aan een laagdrempelig loket. Ziet het college hier mogelijkheden voor?

15 **De heer Zwanenberg (GroenLinks)** dankt de Rekenkamer voor het onderzoek. De urgentie is groot en er moeten flinke stappen gezet worden. Er is de afgelopen periode veel voorbereidend werk gedaan, nu begint de fase van uitvoeren en opschalen. In deze fase zijn de aanbevelingen van de Rekenkamer behulpzaam. De samenhangende visie is voor GroenLinks belangrijk. Hoe participatie vorm te geven is in deze fase heel belangrijk, maar dit is niet voor ieder klein deelproject nodig. Aanbeveling 7, de bewonersinitiatieven, is goed geland in de transitievisie.

20 **De heer Bosse (PvdA)** vraagt hoe bepaald wordt voor welk project er wel en voor welk niet er geparticipeerd moet worden.

25 **De heer Zwanenberg (GroenLinks)** antwoordt dat voor bijvoorbeeld zonnepanelen op daken er geen participatie nodig is. Het probleem is dat er twee projecten zijn onderzocht, terwijl het lijkt dat het om alle zestig projecten gaat. De focus moet op deze twee projecten liggen.

30 **De heer Zwanenberg (GroenLinks)** vervolgt zijn bijdrage. Er worden aanbevelingen gedaan over monitoring, evaluatie, doelstellingen en het bijstellen van projecten. Het is in elk geval belangrijk te monitoren of de projecten goed op dreef zijn, zeker in deze periode van uitvoering en opschaling. Aanbeveling acht gaat over de informatievoorziening aan de raad. De raad krijgt regelmatig veel informatie. Dit betekent wat voor de werkdruk. GroenLinks zit niet te wachten op een lijst van projecten. Het gaat soms om hele kleine projecten, hierop moet de raad niet sturen.

35 **De heer Te Hoonte (VVD)** geeft aan dat de energietransitie van de experimenteerfase nu wordt uitgerold in grotere projecten. De raad moet geïnformeerd worden over de grote projecten.

De heer Zwanenberg (GroenLinks) vindt dat er op hoofdlijnen gestuurd moet worden en dat er gerichte informatie moet zijn.

40 **De heer Te Hoonte (VVD)** vindt de informatievoorziening binnen dit programma rommelig. Er lijkt weinig structuur in te zitten.

45 **De heer Zwanenberg (GroenLinks)** herkent dit niet. In het duurzaamheidsverslag zit veel informatie over de drie grootste projecten.

De heer Te Hoonte (VVD) merkt op dat de heer Zwanenburg besparen kennelijk als een project ziet, maar dat is het nog niet, hiervoor volgt nog een voorstel. In de energievise moet nog worden vastgelegd wat de visie op besparen is.

50 **Mevrouw Sturkenboom (Student&Starter)** vraagt of GroenLinks de huidige informatievoorziening zo wil houden of dat er een andere structuur gewenst is.

De heer Zwanenberg (GroenLinks) antwoordt dat het niet om meer informatie gaat, maar om gerichtere informatie.

55 **De heer Van Steeg (CDA)** geeft aan dat de Rekenkamer concludeert dat er geen overkoepelende visie is.

De heer Zwanenberg (GroenLinks) meldt dat het duurzaamheidsverslag heel belangrijk is als er op hoofdlijnen gestuurd moet worden. In het rapport van de Rekenkamer worden veel aanbevelingen gedaan, dit rapport ligt er niet voor niets. Het is zinnig om dat erbij te betrekken.

5 **De heer Zwanenberg (GroenLinks)** vervolgt zijn bijdrage. Het valt op dat er moet gestuurd worden op doelstellingen, meten, evalueren en bijstellen van projecten. Het is de vraag welke beïnvloedingsmogelijkheden de raad heeft. Het is de vraag of 'meten is weten' past bij een dergelijk groot project. Er is sprake van een complex krachtenveld waar de gemeente niet direct invloed op heeft. Bij verduurzamen van vastgoed kunnen er SMART doelen gesteld worden, maar als het gaat om het leggen van zonnepanelen op daken kan de gemeente vooral stimuleren en faciliteren. Het is lastig om hier SMART doelen voor te formuleren en te meten. Het rapport gaat om twee projecten: stimuleren van zonnepanelen op het dak en particuliere eigenaren, maar de conclusies lijken te gaan over het geheel. Dit wekt verbazing.

15 **De heer Van Steeg (CDA)** meldt dat de energietransitie een van de belangrijkste veranderingen in de samenleving voor de komende tijd betekent. Dit vraagt veel en gaat niet vanzelf. De betrokkenheid van inwoners is cruciaal, dit is een belangrijk onderdeel van het rapport. Het CDA is blij met de aanbevelingen die zijn gedaan, deze moeten worden overgenomen. De Rekenkamer geeft aan dat er een overkoepelende visie moet komen en dat inwoners overtuigd moeten worden. Die visie is er op dit moment nog niet. Het is waar dat er een afhankelijkheid is van landelijk en Europese ontwikkelingen, maar dit kan SMART gemaakt worden door aan te geven dat sommige dingen hierdoor langer duren.

25 **De heer Bosse (PvdA)** heeft voorgesteld de projecten waar de gemeente aan het roer staat los te koppelen van de projecten waar de gemeente afhankelijk is van landelijke of internationale wetgeving. De gemeente kan wel degelijk doelstellingen stellen.

30 **De heer Van Steeg (CDA)** vindt dit een terecht punt, maar de projecten moeten wel bij elkaar komen. De inwoners hebben behoefte aan een overkoepelende visie over waar de ontwikkelingen over tien jaar staan en hoe dat bereikt wordt.

De heer Te Hoonte (VVD) vindt dat het erop lijkt dat landelijk of internationaal beleid als excuus gebruikt wordt.

35 **De heer Van Steeg (CDA)** onderschrijft dit.

40 **De heer Van Steeg (CDA)** vervolgt zijn bijdrage. De samenhang tussen de verschillende projecten is een belangrijk onderdeel van het rapport van de Rekenkamer. Vanuit een visie moet gekeken worden wat passend is en wat er wel of niet bereikt wordt. De capaciteit bij de gemeente is hierbij een belangrijk aandachtspunt. Er zijn zestig projecten, als deze niet gehaald worden, moet bekeken worden wat de prioritering is. Het college geeft aan een aantal aanbevelingen deels op te volgen. Het CDA wil weten wat er dan niet opgevolgd wordt. Op welke vlakken gaan aanbevelingen te ver en wat betekent dat dan voor het beleid? De projectfinanciering moet inzichtelijk gemaakt worden. Het CDA wil de stip op de horizon zien. Dit vraagt om een visie en een koppeling van de projecten aan een overkoepelende visie. Participatie gaat op sommige vlakken niet goed. Duidelijk moet zijn wat er bereikt moet worden met participatie. Dit moet goed geregeld zijn. Bewonersinitiatieven zijn heel belangrijk. Duidelijk moet zijn hoe bewoners kunnen bijdragen aan het bereiken van de gemeenschappelijke doelstelling.

50 Het verbaast **de heer Te Hoonte (VVD)** dat in het rapport staat dat de EvU het belang van de bewoners kan vertegenwoordigen. Hij vraagt hoe de heer Van Steeg hier tegenaan kijkt.

55 **De heer Van Steeg (CDA)** antwoordt dat sommige organisaties prima voor burgers kunnen spreken, maar dit verschilt per onderwerp.

De heer Van Steeg (CDA) vervolgt zijn bijdrage. Er moet één plek zijn waar alle projecten samenkomen. Zo kan er beter gestuurd worden.

60 **Mevrouw Sturkenboom (Student&Starter)** geeft aan dat er eerder geen grip was op wie betaalt wat en die doet wat. Dit is nog steeds zo. De projecten moeten SMART gemaakt worden en er

moet een stip op de horizon zijn. Het is daarom goed dat de Rekenkamer dit heeft opgepakt. De aanbevelingen moeten worden opgepakt. Het meest opvallende is, is dat de basis niet op orde is en het is kwalijk dat er geen begroting is en geen projectplanning voor een groot project als Zon op Dak. De aanbevelingen bij punt 3 zijn mooie aanbevelingen die het college kan oppakken.

5 Mevrouw Sturkenboom vraagt de wethouder of de zaken nu echt hanteerbaar en controleerbaar worden om te bepalen dat wat er gedaan wordt ook het juiste is. Is er straks bij de gemeente een kader waardoor bepaald kan worden of een project doorgaat of stopt. Die doeltreffendheid spreekt niet uit de reactie van het college. Student&Starter vindt dat er beter gemonitord en vaker gerapporteerd moet kunnen worden. Dit betekent geen extra papieren winkel omdat op deze
10 manier veel vragen voorkomen worden. Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een website. Het is jammer dat de Rekenkamer niet is ingegaan op de invloedscirkels, mevrouw Strukenboom vraagt of het college dit zelf gaat onderzoeken. Ook wordt de integraliteit van de projecten wordt in het onderzoek gemist. Energietransitie gaat over wonen, gebiedsontwikkeling, vastgoed en duurzaamheid. Hoe kijkt de Rekenkamer hier zelf naar. Student&Starter sluit zich aan bij de
15 vragen van het CDA over de bewonersinitiatieven.

De heer Schipper (SP) kan met de conclusies van de VVD en de PvdD aardig uit de voeten. Geld moet goed besteed en verantwoord worden. Tegelijkertijd moet er nagedacht worden over wat er wel en wat er niet gerapporteerd wordt. De eindconclusie van de SP is dat het college alle
20 aanbevelingen binnen redelijke condities op moet volgen.

De heer Verhoeven reageert op de gestelde vragen en de gemaakte opmerkingen. De gemeente wil zo snel mogelijk klimaatneutraal zijn en heeft vijf klimaatdoelen. Er is een aantal concrete projecten en programma's onderzocht, dit is ongeveer een vijfde deel van het gehele project. Bij
25 die projecten werd gezien dat de visie niet altijd aanwezig is, dit heeft geleid tot de opmerkingen die in het rapport zijn gemaakt. Er is niet onderzocht of er op het hogere niveau wel een visie aanwezig is. De bewonersinitiatieven waarmee de Rekenkamer heeft gesproken waren actief op buurtniveau en waren geen politieke partij of bedrijf, dus kleinschalig en lokaal. Zij hebben verdergaand advies nodig op gebied van promotie en praktische zaken, bijvoorbeeld over
30 bouwbesluiten, bestemmingsplan of ze willen dat de gemeente hun initiatief promoot. De bewonersinitiatieven noemen enkele voorbeelden waar de gemeente hun niet tegemoet komt in de ondersteuning. Dat had als gevolg dat vrijwilligers meer tijd moesten investeren, vastliepen of zelf wilden stoppen.

De heer Te Hoonte (VVD) stelde de vraag wat de rol van de raad is ten opzichte van de
35 bewonersinitiatieven bij grotere projecten.

De heer Verhoeven antwoordt dat dat niet is onderzocht. Als het gaat om de inkadering denkt hij dat dit gestoeld moet zijn op het meerjarenprogramma van de energietransitie. Het gaat soms om
40 hele grote en controversiële projecten.

De Rekenkamer vindt dat de raad met de huidige informatievoorziening lastig kan controleren en beveelt het college aan met de raad in gesprek te gaan en hier samen afspraken over te maken. Een rapportage moet zinvol zijn en met het doel dienen waarvoor het is: evalueren, leren,
45 doorstarten of stoppen. In de fase waarin de energietransitie zich nu gaat bevinden worden de projecten mogelijk grootschaliger en kostbaarder. Dit stelt andere eisen aan de informatievoorziening. Ten aanzien van de reflectie van de evaluatie op de zestig projecten en het stoppen daarmee meldt **de heer Verhoeven** dat de projecten heel divers zijn. De Rekenkamer is projecten tegengekomen die niet worden geëvalueerd terwijl dat wel kan. De Rekenkamer beveelt
50 daarom aan meer aandacht te besteden aan monitoring en evaluatie zodat de doeltreffendheid van de projecten beter inzichtelijk kan worden gemaakt en de gemeente het geld zo doelmatig mogelijk kan besteden. Op pagina 39 van het rapport staat dat de doelmatigheid van Zon op Dak niet te beoordelen is, maar dat dit positief wordt ingeschat. D66 merkte op dat dit tegenstrijdig lijkt. De heer Verhoeven geeft aan dat dit misschien minder concreet is, maar niet tegenstrijdig. De
55 Rekenkamer kan de doelmatigheid niet vaststellen omdat de invloed van de gemeente niet los te trekken is van andere factoren.

De heer Schreuder (D66) wijst erop dat de wijze waarop dit is opgeschreven dat niet reflecteert.

In het rapport staat: 'Sturen op basis van doelstellingen, monitoring en evaluatie'. GroenLinks geeft aan dat de gemeente niet altijd beïnvloedingsmogelijkheden heeft. Past SMART wel? De Rekenkamer ziet dat in het onderzoek dat nu te weinig bekend is over de effectiviteit van de projecten. Er worden projecten gedaan waarvan niet bekend is wat ze opleveren en die ook niet geëvalueerd worden. Er waren in het onderzoek projecten die niet concreet worden geëvalueerd en daar is de Rekenkamer op aangeslagen. Juist bij een uitvoeringsprogramma in ontwikkeling is het belangrijk om structureel te letten op de doeltreffendheid van de aanpak. Daarmee kan de gemeente optimaliseren en de keuze maken om nieuwe projecten op te starten, aan te passen of te stoppen. De Rekenkamer ziet dat dit bij sommige projecten al gebeurt en er zijn aanwijzingen dat dit de effectiviteit van de projecten vergroot. Opgemerkt werd dat het rapport over twee projecten gaat, maar de conclusie lijkt te gaan over het geheel. Dit wekt verbazing en de vraag is op basis waarvan de Rekenkamer conclusies trekt. De heer Verhoeven geeft aan dat er geen twee, maar tien van de ongeveer zestig projecten en daarbij concrete projecten gekozen met een redelijke financiële omvang. De conclusie is niet dat het bij alle projecten niet goed gaat, maar het advies is wel de projecten na te laten lopen. De Rekenkamer heeft met bewonersinitiatieven gesproken die buurtgenoten proberen te overtuigen hun huis te verduurzamen en daarop maatregelen te nemen. De acties die bewonersinitiatieven ondernemen zijn in lijn met de richting die de gemeente op wil gaan, maar in de praktijk lopen deze bewonersinitiatieven vast en vragen meer ondersteuning van de gemeente die zij niet altijd hebben gekregen. Dit leidt er soms toe dat de bewonersinitiatieven stoppen. Zoals gezegd betreffen dit kleinschalige, lokale initiatieven. Student&Starter vroeg hoe de Rekenkamer kijkt tegen de integraliteit van de energietransitie. Het is een algemeen bekend feit dat veel zaken samenhangen. Het gaat om een complexe, veelzijdige en kostbare transitie. Het programma komt nu van de pioniersfase in de uitvoeringsfase.

Reactie van **de wethouder, mevrouw Van Hooijdonk**.

Er staan veel terechte punten in het rapport, het college neemt deze ter harte. Een aantal zaken moet echt beter en daar wordt al aan gewerkt. Er wordt gewerkt aan samenhangend beleid en de visie. Zo wordt stap voor stap gewerkt aan het samenhangende kaderstellen waarop de activiteiten gebaseerd kunnen worden. Een tweede punt gaat over alles in de sfeer van projectmatig werken, evalueren en bijstellen: veel systematischer, explicieter en zichtbaarder de projecten op orde hebben en de verbinding maken met de cyclus. Dit moet beter. De Rekenkamer laat zien dat dit nu te wisselend is. Er ligt een opdracht om binnen zes weken met een verbeterplan te komen en te laten zien hoe het college met de aanbevelingen omgaat. Het college denkt dat de cyclus explicieter moet. Normaal stuurt het college het jaarplan met een overzicht van de keuzes voor het jaar erop. In de voortgangsrapportage het jaar erna wordt daarop teruggekeken en worden conclusies getrokken. Dit is echter onvoldoende navolgbaar. De voortgangsrapportage is echter omvangrijk en het is voorstelbaar dat deze niet helemaal gelezen wordt. Ook wordt de rapportage niet geagendeerd en besproken. Er staan veel grafieken en cijfers in, maar ook veel tekst. Dit moet beter. Dat begint met het explicieter maken van de cyclus en hoe het een verband houdt met het ander. De voortgangsrapportage moet op een andere leest geschoeid worden.

De heer Bosse (PvdA) geeft aan dat dit op een p&c-cyclus lijkt. Hij vraagt of deze cyclus geïntegreerd kan worden met de bestaande p&c-cyclus.

De wethouder antwoordt dat de begroting en de voorjaarsnota niet het detailniveau of de ruimte geven die gezocht wordt. Zoals gezegd gaat de voortgangsrapportage op een ander leest geschoeid worden. Het college komt met een voorstel voor hoe zij dit wil doen.

Een tweede verbetering heeft te maken met de verbinding tussen de kaderstelling en de formulering van de gaven en hoe dit wordt vertaald in activiteiten en projecten. Het college is hier steeds beter toe in staat. Denk bijvoorbeeld aan de Transitievisie warmte, hier zijn buurten aangewezen, nu wordt nagedacht over wat er gedaan moet worden om in die buurten aan de slag te gaan. Vervolgens kan worden aangegeven hoe de buurten ervoor staan. De derde verbetering heeft te maken met hoe dit in beeld gebracht wordt. Hierbij wordt gedacht aan een dashboard. Dit is best ingewikkeld. Er ligt tegelijkertijd wel een opgave. Een vierde verbetering is in het geheel ruimte te vinden in wat de rol van de gemeente is, aan welke knoppen kan de gemeente draaien?

De transitie is niet maakbaar en niet op bestelling te krijgen. Het is een zoektocht om iets dat zo ingewikkeld is inzichtelijk te maken en dat is soms wat rommelig en het ligt niet alleen in de handen van de gemeente. Het blijft ook een kwestie van het voeren van het kwalitatieve gesprek.

- 5 **De heer Bosse (PvdA)** wil de wethouder daar ruimte in geven. Hij vraagt of het mogelijk is om een onderscheid te maken tussen de meer en minder concrete projecten.

De wethouder komt hier straks op terug.

- 10 Ten aanzien van de participatie geeft **de wethouder** aan dat er echt veel gedaan is aan participatie. De bewoners worden echter niet lastig gevallen met de interne organisatie. Een project wordt opgezet om het intern hanteerbaarder te maken, dit is voor de bewoners niet interessant. De bewoners zijn geïnteresseerd in wat de gemeente doet op gebied van energie. Het afgelopen jaar is er met tweeduizend mensen in Overvecht interactie geweest. Er worden veel
15 mensen bereikt, maar niet altijd per project. In november is er een brief gestuurd naar de bewonersinitiatieven over het aanbod van de gemeente. Hierop zijn positieve reacties gekomen.

- Het college start met die zaken die echt beter moeten en komt met een reactie op het rapport hoe dit gerealiseerd gaat worden. De voortgangsrapportage gaat daar een belangrijke rol in spelen.
20 Hierin wordt expliciet gemaakt wat er is gedaan, wat er niet is gedaan en wat er is geleerd en wat dit betekent voor het vervolg. Er wordt daarbij goed gekeken op welke punten hier nog niet voldoende is in voorzien. Ten aanzien van het aggregatieniveau meldt de wethouder dat de informatie proportioneel moet zijn, maar het moet op orde zijn. Hierin wordt een slag gemaakt. Een aantal aanbevelingen wordt deels opgevolgd, bijvoorbeeld de aanbeveling dat de participatie op hoog niveau moet zijn. Dat klopt, maar het is de vraag of dit voor alle zestig projecten geldt. De
25 eerste twee zaken die verbeterd worden hebben met de cyclus te maken van jaarplan, uitvoering, evaluatie en voortgangsrapportage en de cyclus van kaderstelling, opgave, de uitvoering en de evaluatie. De wethouder is het ermee eens dat dit minstens eenmaal per jaar gedaan moet worden. Zij staat open voor suggesties van de raad. De afweging van of een project doorgaat of niet kan expliciet gemaakt worden, maar dit is geen wiskunde. Het is niet altijd goed te bepalen
30 wanneer een project geslaagd is of niet. Ten aanzien van de wijze van rapportage wordt nagedacht over de wijze waarop de voortgang gevolgd kan worden en de link gezien wordt met de kaders die de raad heeft gesteld en de ambities die er zijn. Op deelniveau van het programma is helder waar het geld aan uitgegeven wordt. De Rekenkamer geeft terecht aan dat dit op abstract
35 niveau helderder en explicieter gemaakt kan worden. Ten aanzien van het dashboard en de rapportage geeft de wethouder aan dat zij eerst een goede vorm wil vinden voor de jaarlijkse rapportage en daar het debat over voeren voordat er gekozen wordt voor een kwartaalrapportage.

- 40 **De heer Schreuder (D66)** vraagt hoe het dashboard gezien moet worden en of dit een onderdeel is van de voortgangsrapportage.

- De wethouder** antwoordt dat de voortgangsrapportage nu een document is van 48 pagina's met veel plaatjes en veel tekst. Zij zoekt naar een vorm met minder proza en meer verbinding met wat er gedaan is, wat er geleerd is en hoe het vervolg eruit ziet. Een dashboard kan daar een
45 onderdeel van zijn. De totale opgave wordt weergegeven, waaraan gewerkt wordt en in welk stadium de projecten zich bevinden.

- Mevrouw Sturkenboom (Student&Starter)** vindt dat het proces onvoldoende gevolgd kan worden met een jaarlijkse voortgangsrapportage, zij wenst kwartaalrapportages (of eventueel een
50 halfjaarrapportage) net zoals dat bij Werk en Inkomen gedaan wordt.

- De wethouder** geeft aan dat de cijfers in de kwartaalrapportages van Werk en Inkomen uit een bronbestand gehaald worden, dit kan bij dit programma niet. Zij geeft er de voorkeur aan eerst een
55 andere vorm van rapporteren te vinden en vervolgens te bekijken of er vaker gerapporteerd moet worden.

- Het blijft een beetje een zoektocht. Zon op Dak gaat goed, maar is dat de verdienste van de gemeente? De Rekenkamer is hier vrij positief over, maar tegelijkertijd is dit een mooi voorbeeld. Het feit dat Zon op Dak zo is toegenomen heeft heel veel met het landelijk speelveld te maken.
60 Het is wel een feit dat Utrecht landelijk in de top zit van de zonne-energieontwikkeling. Het is

echter nooit helemaal vast te pakken. Het kan net zo goed aan de demografie van de stad liggen. Ten aanzien van het meetbaar maken van communicatie geeft de wethouder aan dat er voor een deel uitput gemeten wordt en niet outcome. Wat er is geproduceerd kan vastgesteld worden, maar of dat het laatste zetje is geweest dat iemand iets aan zijn huis is gaan doen is moeilijk vast te stellen. De heer Van Steeg pleit voor realisme. De wethouder probeert dit uit te stralen, maar ook dit is soms moeilijk vast te pakken.

De heer Van Steeg (CDA) vraagt de wethouder te erkennen dat er een afhankelijkheid is van nationale en internationale wetgeving.

De wethouder antwoordt dat zij dit doet. Zo is de Transitievisie warmte vastgesteld waarin staat dat dit wordt uitgevoerd op het moment dat dit betaalbaar is voor mensen en de wetgeving op orde is. Hierover is het college transparant. Tegelijkertijd heeft zij haar eigen huiswerk gedaan.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dat als er ver voor de troepen wordt uitgelopen, er minder efficiënt met geld wordt omgegaan.

De wethouder ziet dit anders. Het kabinet heeft voorzien in de betaalbaarheid voor inwoners en andere zaken worden nog geregeld. De gemeente is klaar om ermee aan de slag te gaan. Er wordt in Den Haag ook veel teruggezien van wat er in Utrecht gebeurt. Haar positie bij de VNG is hierbij helpend.

De heer Bosse (PvdA) zou meer informatie willen hebben over de positie van de wethouder bij de VNG en de lobby die daar plaatsvindt.

De wethouder antwoordt dat dit soort informatie ook in de voortgangsrapportage staat. Hierdoor wordt de rapportage omvangrijk. Het is daarbij zoeken naar de balans. De informatie moet voor de raad hanteerbaar blijven. Zij staat open voor tips voor verbetering van de voortgangsrapportage.

Over de bewonersinitiatieven is al het nodige gezegd. **De wethouder** heeft een brief gestuurd naar de bewonersinitiatieven. De gemeente biedt een aardig pakket aan ondersteuning aan. Ten aanzien van de vraag over het bundelen van initiatieven geeft de wethouder aan dat er een balans is tussen wat des bewonersinitiatieven is en wat des gemeente is. Als de gemeente initiatieven overneemt, zijn het geen bewonersinitiatieven meer. De gemeente ondersteunt en de bewonersinitiatieven voeren uit. Dit geldt ook voor bundeling of niet, er moet kruisbestuiving plaatsvinden, maar het is aan de bewonersinitiatieven zelf.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) geeft aan dat het wel de taak van de gemeente is initiatieven slim aan elkaar te koppelen.

De wethouder meldt dat dat ook gedaan wordt.

Een aantal dingen moet systematischer en explicieter gedaan worden. De opmerking van de heer Bosse onderschrijft **de wethouder** zeer: wie wordt er bereikt? In Overvecht is alles uit de kast gehaald om iedereen te bereiken.

De heer Bosse (PvdA) geeft aan dat de Rekenkamer ook ingaat op het feit dat er geen gebruik gemaakt wordt van participatie en vraagt hoe de wethouder daar tegenaan kijkt.

De wethouder antwoordt dat dit explicieter afgewogen kan worden, maar er moet worden uitgekeken voor te veel bureaucratie. Er wordt bovendien veel gedaan aan participatie.

De heer Bosse (PvdA) vraagt om meer duidelijkheid over de projecten waar dit wel gedaan wordt. Ook het projectmanagementformat zou gebruikt moeten worden. Dit bevordert de uniformiteit binnen de gemeentelijke organisatie en maakt het voor de raad helder wat er gedaan wordt.

De wethouder antwoordt dat hier een slag in gemaakt worden, maar zij denkt dat de raad geen zestig projectplannen wil.

De heer Bosse (PvdA) onderschrijft dat, maar er zijn projecten die expliciet bij de raad langskomen. Het helpt als er in de communicatie aangegeven wordt waar de bewoners bij betrokken worden en als er gebruik wordt gemaakt van een projectformat.

- 5 **Mevrouw Snippe (PvdD)** sluit zich daarbij aan. Verder geeft zij aan dat de Rekenkamer stelt dat er nauwelijks sprake is van participatie terwijl de wethouder zegt dat er veel participatie gedaan wordt.

- 10 **De wethouder** meldt dat dit te maken heeft met het feit dat een deel van het programma is onderzocht, maar het grootste deel niet. De raad is een aantal keer expliciet over participatie geïnformeerd. Zij probeert in de voortgangsrapportage een manier te vinden om de raad meer gestructureerd te informeren, op een zinvolle manier.

- 15 De VVD vroeg wat er gebeurt als de gemeente het oneens is met wat de bewoners willen. Zij benadrukt met klem dat er steeds op zoek gegaan wordt naar hoe alle bewoners bereikt kunnen worden. Er zijn hiervoor diverse vormen en methodes. Er wordt niet alleen gesproken met mensen die het eens zijn met de gemeente.

- 20 **De heer Te Hoonte (VVD)** geeft aan dat in de beantwoording staat dat er een organisatie wordt ingevlogen die de burgen kan vertegenwoordigen. Dit is bijzonder.

De wethouder antwoordt dat deze organisatie niet wordt ingezet om inwoners te vertegenwoordigen. Bewonersparticipatie wordt op een andere manier vormgegeven.

- 25 De heer Van der Graaf gaf aan dat het informeren van bewoners wordt overgelaten aan de markt. **De wethouder** meldt dat dit niet helemaal juist is. Zij wijst bijvoorbeeld op de website jouwhuislimmer.nl. Dit wordt uitbesteed, maar de gemeente is opdrachtgever.

- 30 **De heer Van der Graaf (ChristenUnie)** vindt de informatievoorziening voor de bewoners soms wat versnipperd. Men heeft soms behoefte aan een loket waar men op weg geholpen kan worden.

De heer Te Hoonte (VVD) wijst op punt 5 van de bestuurlijke reactie. Hier zegt de wethouder dat Energie U de belangen van de inwoners van de stad vertegenwoordigt.

- 35 **De wethouder** antwoordt dit geen participatie is. Participatie is interacteren met bewoners. Energie U is wel een gesprekspartner, maar niet vanuit het idee dat zij vanuit alle bewoners spreken.

- 40 **De heer Te Hoonte (VVD)** wijst erop dat dit onder het kopje 'participatie' staat en vraagt de wethouder om toelichting.

De wethouder herhaalt dat Energie U een gesprekspartner is. Dit komt niet in plaats van participatie.

- 45 De heer Bosse vroeg of er zaken apart in beeld gebracht kunnen worden. **De wethouder** geeft aan dat dit wat ingewikkeld is, er kan niet altijd een goed onderscheid gemaakt worden. Het is een bewuste keuze geweest dat het geld niet verbrand gaat worden in investeringen. Er wordt ingezet op procesinterventies. De energieboxen zijn een uitzondering op de regel. Het zit vooral in
- 50 mensuren. Er is een onderscheid gemaakt tussen zaken als lobby, het ondersteunen van het programma en communicatie. De overige blokken zijn of project of beleid. Het is soms lastig vast te stellen of er een doel aan een activiteit gekoppeld kan worden. Het is logischer om de inhoud als orderingsprincipe te nemen.

- 55 **De heer Bosse (PvdA)** vindt dat de wethouder doet alsof er een gesprek gevoerd wordt, maar als de raad voorstellen doet, neemt zij dat niet ter harte.

De heer Schreuder (D66) biedt aan mee te werken aan een informatiesessie.

- 60 De griffier inventariseert welke commissieleden hier in geïnteresseerd zijn.

De heer Bosse (PvdA) heeft eerder vragen gesteld over het burgerberaad.

De wethouder geeft aan dat hierover eerder een discussie is gevoerd. In 2015 en 2016 was er een burgerberaad en is er beleid gemaakt. In 2021 is hier een visie op gemaakt. Er kan ook gedacht worden aan een klankbordgroep. Er wordt geprobeerd niet met één groep mensen te praten maar te spreken met mensen in verschillende projecten. De goede mensen moeten bij het juiste project zijn aangehaakt.

Tweede termijn

De heer Te Hoonte (VVD) vraagt of er fracties zijn die voornemens zijn het voorstel te amenderen of tegen te stemmen.

Mevrouw Sturkenboom (Student&Starter) meldt dat Student&Starter instemt. Het vormende gesprek is zeker nuttig, maar het helpt als ambtenaren willen nadenken over vaker rapporteren.

De heer Te Hoonte (VVD) geeft aan dat GroenLinks en D66 kritisch op het voorstel zijn. Hij vraagt hoe deze van plan zijn om te gaan met het voorstel in de raad.

De heer Schreuder (D66) deelt de conclusies op hoofdlijnen. Een verdere uitwerking in een andere setting is een goede stap. Hij twijfelt over het indienen van een motie op gebied van participatie.

De heer Te Hoonte (VVD) stelt voor deze motie bij de energievisie in te dienen.

De heer Schreuder (D66) antwoordt dat dat mogelijk is.

De heer Zwanenberg (GroenLinks) kan instemmen met het voorstel.

De voorzitter concludeert dat het voorstel als a-punt naar de raad kan.

De voorzitter schorst de vergadering voor vijf minuten.

9. Raadsbrief Evaluatie Kluswoningen en stand van zaken Stichting Energietransitie Utrecht (SETU)

De fracties van de VVD, SP, CDA, Stadsbelang Utrecht en de PVV hebben deze raadsbrief geagendeerd. Dit gaat over het onderzoeksrapport Evaluatie Kluswoningen en de daarbij in de raadsbrief gegeven reflectie.

De heer Te Hoonte (VVD) geeft aan dat het rapport volledig in het verlengde van het Rekenkamerrapport ligt. De VVD is behoorlijk geschrokken. Er is begonnen met goedkope woningen, de woningen zouden tachtig tot vijftigduizend euro kosten en de woningen zouden voor vijftigduizend euro bewoonbaar gemaakt worden. De kosten per woning zijn ondertussen gestegen naar honderdvijftigduizend euro. Het is eerlijk gezegd niet goed te volgen wat een woning nu heeft gekost en wat de gemeente daaraan heeft meebetaald. De aannemer is failliet gegaan die twee overbruggingskredieten heeft ontvangen. Dit geld is verdwenen. De heer Te Hoonte vraagt de wethouder of dit klopt. De bewoners hebben nu een leefbare woning. De raad is geïnformeerd over de extra uitgaven, maar er zijn steeds signalen geweest dat de gemeente dit niet moet doen. De raad heeft niet op de rem gestaan. Dit is een reflectie naar de raad: hoe komt dit? En ook het college gaat gewoon door. Het is de vraag waarom. De heer Te Hoonte vraagt dit aan de wethouder. Had de wethouder, terugkijkend, niet een keer moeten stoppen.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) vraagt de heer Te Hoonte op welk moment er gestopt had moeten worden.

De heer Te Hoonte (VVD) antwoordt dat dit had moeten gebeuren op het moment dat er geen aannemer gevonden kon worden die het werk voor het bedrag dat er voor was kon uitvoeren. In het faillissementsverslag staat dat het bedrijf failliet is gegaan toen zij in de rol van aannemer kwam, maar het bedrijf was als aannemer aangenomen. De heer Te Hoonte vraagt wat de rol van

deze partij was. Verder vraagt hij of de website van de onderneming offline gezet kan worden. Hij wil een brede reflectie van de wethouder over hoe een dergelijke situatie in de toekomst voorkomen kan worden.

5 **De heer Zwanenberg (GroenLinks)** geeft aan dat in de evaluatie staat dat de gemeente de woningen terug wilde kopen, maar de bewoners wilden door met het project.

De heer Te Hoonte (VVD) vindt dat dat voor rekening van de bewoners moet zijn. De gemeente heeft nu subsidie verstrekt en de aannemer tweemaal krediet verleend. Dat is schokkend.

10

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) vraagt de heer Te Hoonte of hij niet van mening is dat wanneer een dergelijk project samen wordt opgestart, dit ook samen moet worden afgemaakt.

15

De heer Te Hoonte (VVD) vindt het goed dat er voor de bewoners nu een leefbare woning is die voldoet aan de gestelde eisen. Er is echter een onevenredig groot bedrag naar de woningen gegaan, hij vraagt of dit op een of andere manier nog deels terug te halen is.

20

De heer Schipper (SP) volgt dit proces al jaren. Heel Kanaleneiland zou gesloopt worden. De bewoners moesten er uit en dat heeft tot gevolg gehad dat er niet meer in de woningen is geïnvesteerd. Vervolgens is dit project opgestart en was het de vraag of het mogelijk was woningen in deze staat nog bewoonbaar te maken en voor welke prijs. Er is met moeite een aannemer gevonden die dit voor deze prijs uit kon voeren. De SP heeft in 2019 naar aanleiding van de raadsbrief technische vragen gesteld. Het project is uit de hand gelopen en er moest veel geld bij. Het is een drama geworden en het is een terechte conclusie dat dit niet weer mag gebeuren. De heer Schipper sluit zich aan bij de vragen van de VVD.

25

30

De heer Stellinga (CDA) merkt op dat de problemen die in het rapport worden geschetst grotendeels voorzien waren. Het project was al complex toen het begon. Het CDA vindt het financiële aspect in de raadsbrief onderbelicht. Er is een onevenredig groot bedrag uitgegeven voor het opknappen van deze kluswoningen. De gemeente heeft hier ongeveer een half miljoen euro aan meebetaald. Het CDA constateert dat de betrokkenheid van de gemeente verder is gegaan dan de kaderstellende subsidieverlening. Dit heeft bij de eigenaren van de woningen de verwachting gewekt dat zij niet het risico zouden dragen voor de kostenoverschrijdingen, maar dat dat de deelnemende overheden zijn. De overheid die subsidie verstrekt moet heel duidelijk haar rollen scheiden en geen oneigenlijke taak op zich neemt, zoals in dit proces is gebeurd. De heer Stellinga vraagt de wethouder wat het college met dit leerpunt gaat doen.

35

40

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) vindt dat er lessen te leren zijn, er zijn veel dingen misgegaan. Hij vraagt hoe deze lessen geborgd kunnen worden. Er zijn verschillende afdelingen van de gemeente betrokken geweest en er waren verschillende projectleiders.

45

De heer Zwanenberg (GroenLinks) vindt dat het project te utopisch is bedacht van tevoren. Er is sprake van een opeenstapeling van problemen en het is een wonder dat de woningen er nu nog zo staan. Het is belangrijk te blijven zoeken naar integrale en collectieve oplossingen. Er moet worden opgeschaald en kosten moeten worden gereduceerd. Hij vraagt de wethouder of zij hier mogelijkheden toe ziet. Er waren weinig aanbieders die dit werk goed konden uitvoeren. Het is wel belangrijk om deze aanbieders in de toekomst te hebben. Heeft het college hier zicht op?

50

Mevrouw Kendir (Student&Starter) vindt het jammer dat dit project op veel fronten niet is gelukt, zij roept het college op hiervan te leren en een dergelijk project in de toekomst vorm te geven. Zij vraagt de wethouder hoe zij dit wil bewerkstelligen.

55

De heer Bosse (PvdA) sluit zich aan bij de fracties die gesproken hebben. Het is jammer dat het zo is gelopen. Ook de PvdA wil weten hoe het college dit in de toekomst gaat aanpakken.

60

Wethouder Van Hooijdonk geeft aan dat de hamvraag is: hoe zijn we hierin terecht gekomen? Er was echt sprake van een dilemma, de gemeente heeft aanvankelijk een kans gezien. Het gaat om tien woningen, dit was overzichtelijk. De gedachte was dat de wijken in de jaren zestig/zeventig seriematig waren neergezet en dat het makkelijk was hiermee aan de slag te gaan. Toen het programma Energiesprong er kwam is gezocht naar hoe er een doorbraak kon worden gemaakt in

de gebouwde omgeving. Er is een aantal jaren aan gewerkt om dit uit te proberen. Er was sprake van tien woningen, zonder bewoners. Dit maakte het makkelijker in een gebied waar veel geklust werd, de gemeente durfde het aan om dit hier uit te proberen, maar er waren wel twijfels. Het is nu ook gebleken dat dit niet de beste formule was. De gemeente is als eerste gaan aarzelen. Toen zijn de provincie, de EBU en het Energietransitiefonds erin gesprongen. Toen dat eenmaal gebeurd was, en de bewoners ook door wilden, is de lijdensweg voortgezet. Tien huishoudens zaten in een hele schrijnende situatie, de gemeente was aanvankelijk initiatiefnemer en vond dat zij een morele zorgplicht had om bij te springen. Dit was een hele lastige keuze. Het was lastig een aannemer te vinden, dat was het moment dat de gemeente begon te aarzelen. Er is uiteindelijk een aannemer gevonden waarvan de gemeente dacht dat deze het project uit kon voeren. Ten aanzien van de gemaakte kosten geeft de wethouder aan dat de helft van het bedrag in termijnen terugbetaald wordt. De Stichting Energietransitie krijgt de opdracht het proces te evalueren want het is niet goed gegaan. Ten aanzien van het weghalen van de website van de aannemer geeft zij aan dat het een commercieel bedrijf is en het moederbedrijf bestaat nog. Dit wordt dus lastig.

De heer Te Hoonte (VVD) meldt dat het bedrijf uitgeschreven is bij de KvK en het faillissement is afgewikkeld. Hij vraagt of de bedrijfsnaam terug is gegaan naar de moederorganisatie en wie rechthebbende op de merknaam is.

De wethouder moet het antwoord schuldig blijven.

Het mag helder zijn dat deze aanpak nooit meer zo gedaan wordt. Er wordt nog erg gezocht naar hoe er omgegaan wordt met de opschaling en er moet worden geoefend met welke rol de overheid neemt. Is dat altijd op de zijlijn of moet de gemeente naar voren stappen? Dit is een politieke vraag. De gemeente is nu niet geneigd om in allerlei bouwprojecten te stappen. Er komt veel bij elkaar, het is een complex geheel geweest. De gemeente zet de stap naar voren nu niet, maar als dat wel gebeurt, moet goed bekeken worden hoe. De vraag over de opschaling wordt beantwoord in het programma Besparen, dit is een zoektocht. Wat nu geprobeerd wordt is meer in componenten te denken. Ten aanzien van de aannemers meldt **de wethouder** dat er geen gebrek aan bedrijven is. De vraag is of er voldoende kwalitatief goede bedrijven zijn voor hele ingewikkelde projecten.

De voorzitter schorst de vergadering om 16.50 uur.

Verslag openbare avondvergadering commissie Energie(transitie), Duurzaamheid en Wonen - avonddeel

5	Datum	20 januari 2022
	Locatie	Raadszaal, stadhuis
	Verslag door	mw. E. Wijsman (Notuleerservice Nederland)
	Vaststelling verslag	

Aanwezigen

De voorzitter, mw. E. Bijsterbosch, de wethouders, mw. Van Hooijdonk, de leden, mw. H. de Boer (GL), dhr. L. Bosse (PvdA), dhr. M. van Heuven (PvdD), dhr. G. te Hoonte (VVD), mw. E. Kendir (Student&Starter), mw. F. de Koning (GL), dhr. M. Koning (D66), mw. A. Petersen (SP), dhr. T. Schipper (SP), dhr. W. Schreuder, mw. J. Zwinkels (CDA)

Afwezigen

15 -

10. Raadsbrief Energievisie

De **voorzitter** heropent de vergadering en heet de aanwezigen en de kijkers thuis welkom. Ze geeft een toelichting op het agendapunt dat in een termijn zal worden behandeld.

De heer **Schreuder** (D66) vindt de raadsbrief een goed startschot om van de verkennende naar de uitvoerende fase te gaan. Hij geeft een aantal punten mee op het gebied van transitie, communicatie, de rol van de gemeente, financiering en participatie. Met betrekking tot de transitie zou hij graag zien dat de uitvoering wordt opgestart, maar dan wel liefst kleinschalig, zodat bij een mislukking de eventuele schade nog te overzien is. Daarnaast kunnen er dan ook meerdere projecten worden uitgetest. Met betrekking tot communicatie is er veel inzet nodig en hij zou graag zien dat dat in de visie wordt uitgewerkt. Hij pleit ervoor om op adresbasis bewoners te benaderen en dan met slechts een boodschap en niet met tien verschillende boodschappen. Hij verwijst ook naar de Transitievisie Warmte 2 waar al eerder over gesproken is. Met betrekking tot de genoemde rollen zegt hij dat er een bepaalde hiërarchie tussen is. Hij zou graag zien dat de gemeente de rol van bemiddelaar goed bewaakt en in de visie uitwerkt hoe de gemeente de betrouwbaarheid kan waarborgen. Op een vraag van mevrouw **Zwinkels** (CDA) wat hij precies bedoelt, zegt hij dat de gemeente in de raadsbrief rollen toegewezen krijgt en als bewoner wil hij erop kunnen vertrouwen dat de gemeente er voor hem is en daarom is de rol als bemiddelaar voor de gemeente heel belangrijk. De gemeente moet een betrouwbare partner voor de bewoners zijn. Op een vraag van mevrouw **Zwinkels** (CDA) waarom D66 daaraan twijfelt, zegt hij dat de rol als faciliterende en bemiddelende overheid voor de bewoners belangrijk is. Op een vraag van mevrouw **Zwinkels** (CDA) waarom D66 die ene rol prioriteert, zegt hij dat de rollen naast elkaar kunnen bestaan, maar dat D66 deze rol dusdanig belangrijk vindt dat die moet worden bewaakt.

Mevrouw **De Koning** (GL) vraagt of D66 het met haar eens is dat de financierende overheid ook heel belangrijk is, omdat, als een gemeente die rol heeft, deze beter de bewoners kan steunen dan een private partij.

De heer **Schreuder** (D66) ziet dat ook zo, maar vindt wel dat die rol goed gekaderd moet worden.

De heer **Te Hoonte** (VVD) maakt zich er zorgen om dat de rollen steeds meer door elkaar gaan lopen en vraagt zich af waar bewoners terecht kunnen die zich niet in de lijn kunnen vinden.

5

De heer **Schreuder** (D66) vindt de bemiddelende rol heel erg belangrijk, omdat de gemeente een neutrale overheid moet zijn voor iedereen. Op een vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) of de gemeente dan scheidsrechter moet zijn, zegt spreker dat dat ligt aan de visie die je als overheid hebt, maar bewoners moeten kunnen vertrouwen op gelijke behandeling en hij hoopt dat in de uitwerking te kunnen terugzien. Hij wil daarom graag een duidelijke scheiding van de rollen. Met betrekking tot de financiering zijn er grote drempels om tot uitvoering te komen. Hij vraagt of er een verkenning komt en of de gemeente dan ook een rol pakt zoals een garantstelling afgeven of een fonds maken om leningen te kunnen afdekken. Hij verzoekt om uitwerking daarvan. Met betrekking tot participatie zegt hij dat in de raadsinformatiebijeenkomst van afgelopen dinsdag gebleken is dat de opzet van het burgerberaad het beste werkt als het ingebed zit in de hele werkwijze. Hij vraagt de wethouder of de visie inderdaad een kans is.

10

15

20

De heer **Van Heuven** (PvdD) is ook benieuwd naar de reactie van de wethouder op het burgerberaad, ook al omdat zij in het verleden daar niet echt positief over was. Hij denkt dat het goed is als er meer mensen bij de transitie betrokken zijn en vraagt spreker wat hij daarvan vindt.

De heer **Schreuder** (D66) is voorstander van een grotere verscheidenheid liefst in een doorlopend beleid. Met betrekking tot eigendom is de gemeente goed bezig met het uitzoeken en met de dilemma's. Hij hoopt dat in de visie een duidelijk kader komt van hoe dit vormgegeven wordt. Hij wil graag een open houding voor bewonersinitiatieven en wil deze graag in de visie terugzien. Daarnaast denkt hij dat een kleine omvang ervoor zorgt dat het voor bewoners makkelijker is om te participeren.

25

30

35

De heer **Bosse** (PvdA) zegt dat de energietransitie iedereen raakt, maar dat ook iedereen de vruchten daarvan moet kunnen plukken en daarom is het tijd voor sociaal groen. De visie moet gaan over het feit dat de energietransitie voor iedereen is. Nu loopt het door elkaar, maar het moet gaan over maatschappelijke partners waar alle Utrechters iets aan doen en in deze visie moeten er vragen beantwoord worden. Hij verzoekt de wethouder met de stad in gesprek te gaan om te horen wat mensen nodig hebben. Daarnaast zou hij graag zien dat de participatie anders wordt ingericht, bijvoorbeeld met aselecte groepen bewoners en het betrekken van iedereen daarbij. Op een vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) of de participatie naar voren wordt getrokken, zegt hij dat het burgerberaad een goed middel is en dat hij daar graag over wil overleggen.

40

De heer **Van Heuven** (PvdD) heeft in juni ook al over het burgerberaad gesproken en kreeg toen geen bijval. Hij vraagt zich af of de PvdA nu gedraaid is.

De heer **Bosse** (PvdA) wil, mede naar aanleiding van de raadsinformatiebijeenkomst, graag dat de hele stad kan meedoen. Op een vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) of aselect wel een goede wijze is, zegt spreker dat het bij buurtspecifieke projecten belangrijk is dat er een burgerberaad wordt ingesteld. Op een vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) hoe de mensen die overlast hebben van een bepaald iets dan worden meegenomen, zegt hij dat het belangrijk is dat het gesprek met de hele stad wordt gevoerd, maar dat ook bewonersinitiatieven belangrijk zijn, omdat je iets moet doen met mensen die iets willen. Daarom verzoekt hij in gesprek te gaan met scholen, zorgcentra en andere instellingen die iets met duurzaamheid willen, maar die weinig gehoord worden. Hij vindt het belangrijk dat isolatie een centraal punt wordt in de energievisie, zodat er zowel CO₂ als energie wordt bespaard en hij denkt dat de gemeente daar veel inzet op kan plegen. Op een vraag van mevrouw **De Koning** (GL) wat er nieuw is, omdat isolatiebesparing al een van de drie pijlers van het plan is, zegt hij meer via de maatschappelijke pijlers te willen werken en niet top-

50

down. Isolatie is als onderwerp heel erg belangrijk. Op een vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) wat spreker wil doen om tot een raadsvoorstel te komen, zegt deze niet te willen beginnen bij de pijlers uit de brief, maar ergens anders. Hij pleit ervoor om de sterkste schouders de hoogste lasten te laten dragen en vindt dat subsidies bestemd moeten worden voor huishoudens die rood staan. Hij roept op gebruik te maken van de kansen die de energietransitie biedt door mensen op te leiden en om te scholen. Hij verzoekt de wethouder een aantal van zijn punten over te nemen, zodat er een groen en sociaal beleid wordt gevoerd.

Mevrouw **De Koning** (GL) vervangt vanavond mevrouw Heijne. Zij denkt dat klimaatverandering het grootste probleem is van deze generatie en vindt het daarom goed dat er een energievisie komt om Utrecht klimaatneutraal te maken. Als input wil zij meegegeven om in te zetten op besparen door isolatie. Dit is een grote pijler waarbij je winst kunt behalen, omdat het helpt om de energierekening betaalbaar te maken en zij vindt dat een prioriteit. Zij zou graag zien dat er gestart wordt met de woningen die het slechtst eraan toe zijn en verzoekt dit te laten terugkomen in de visie. Op een vraag van de heer **Bosse** (PvdA) of zij daar ook monumentale panden mee bedoelt, zegt zij te willen kijken naar de energielabels van de woningen. Op een vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) naar het waarom van deze keuze, omdat in de warmtevisie niet is gekozen voor een aanpak per woning, zegt zij de transitievisie Warmte niet overboord te willen gooien, maar wel te willen kijken hoe je het snelste winst kunt boeken met energielabels. Op een vraag van mevrouw **Zwinkels** (CDA) of zij ook 90% neutraliteit zou kunnen accepteren, antwoordt zij bevestigend. Zij denkt dat er veel kennis zowel binnen Utrecht, maar ook daarbuiten wordt uitgewisseld. Haar fractie vindt het belangrijk dat Utrecht een actieve rol speelt in het verduurzamen van de bronnen. Het grote maatschappelijke belang van meer duurzame energie in Utrecht moet binnen bereik komen en zij vindt dat alle instrumenten die men als overheid heeft, moeten worden ingezet. Op een vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) of dit mag volgens de wet- en regelgeving zegt zij dat hierin de energievisie terug moet komen. Bij de woningmarkt neemt de gemeente namelijk steeds vaker een financierende rol. Op een vraag van de heer **Bosse** (PvdA) of het uitnodigend is als het college het kader vaststelt, zegt zij ervoor te willen pleiten dat de baten in de stad blijven en terugvloeien naar de mensen zelf. Zij wijst op de windmolens die in Rijnenburg komen en vindt het belangrijk dat mensen met een kleine beurs ook lid kunnen worden van bepaalde energieprojecten en profijt hebben van de energie die wordt opgewekt. Op een vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) of zij dan geen gebruik wil maken van de SDE++-subsidies, zegt zij daar wel gebruik van te willen maken, maar ook de mogelijkheden van het lokaal eigenaarschap te willen benutten. Op een vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) hoeveel rendement er terugvloeit van de windmolens van Rijnenburg, zegt zij dat haar fractie het belangrijk vindt dat een groot deel van de baten terugvloeit naar de stad. Of dat nu wel of niet lukt in Rijnenburg is niet zo belangrijk. In het kader van duurzame bronnen wijst zij op het benutten van de daken en zij zou zelfs regulering daarvoor willen inzetten. Zij wijst in dat kader ook op de daken van het gemeentelijk vastgoed en hoopt dat er meer buurtinitiatieven komen, zodat het tempo omhoog kan. Op een vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) hoe zich dat verhoudt tot de vraag van de gemeente om groene daken, zoals bij de Merwedekanaalzone, zegt zij dat er wellicht een mix kan komen, maar dat zij geen dak onbenut wil laten. Haar fractie geeft op het gebied van infrastructuur mee dat er een sterke en sturende overheid nodig is om voort te maken en zij vindt dat de gemeente dat niet uit handen moet geven aan private partijen. Zij wil graag decentrale warmte benutten als alternatief voor stadsverwarming en dit ook opnemen in de visie. De bewoners moeten zeggenschap hebben bij het opwekken van warmte via warmtenetten en zij hoopt dat er vaart gemaakt wordt met de energietransitie. Zij roept de gemeente op een financierende, ondernemende en regulerende overheid te zijn.

De heer **Te Hoonte** (VVD) zegt dat Utrecht een bijdrage moet leveren aan het energieneutraal worden, maar het moet voor gewone gezinnen en ondernemers wel betaalbaar blijven. Hij roept daarom op om het voor Utrechters makkelijk te maken om mee te doen. Hij mist in de stukken de samenwerking met bewonersinitiatieven en vindt dat in de visie duidelijk moet staan hoe dat zich

verhoudt tot organisaties. Het gaat om mensen die geconfronteerd worden met initiatieven waar zij niet blij van worden en hij wil graag dat daar in de energievisie op gereflecteerd wordt. Iedereen moet hierin een plek krijgen en hij stelt de gemeente voor om mensen uit te nodigen. Het punt over 50% eigendom pakt raar uit, maar hij vindt dat de gemeente daar een visie op moet ontwikkelen. Op een vraag van de heer **Schreuder** (D66) waarom de heer Te Hoonte dit nu noemt, zegt spreker dat, als het is toegestaan om extreem hoge rendementen te halen en de gemeente dat acceptabel vindt, in de visie moet staan wat de gemeente daarvan vindt. Het is een belofte die ingelost wordt na een publieksrechtelijk evenement dat heeft plaatsgevonden en daarom zou hij graag zien dat daarop een visie wordt ontwikkeld. Hij maakt zich zorgen over de warmtebronnen en hij mist het aanhaken met zonne-energie. Hij vraagt de wethouder hoe het daarmee staat.

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) vindt dit nogal een technisch geheel en constateert dat er nog veel twijfel en onbegrip is. Dit moet omgedraaid worden naar hoop op perspectief, zodat mensen daar graag een bijdrage aan leveren. Zij zou willen inzetten op 'gluren bij de burens', omdat er al veel initiatieven zijn. Zij hoort vaak klachten, omdat mensen niet verder komen met de gemeente Utrecht en dat vindt ze jammer. Haar fractie wil blijvend inzetten op dergelijke initiatieven, maar verschillende inwoners hebben ook verschillende behoeftes. Zij denkt daarom dat er veel potentie zit bij een duurzaamheidsloket. Bij financiële participatie zou ze graag zien dat er fondsvorming komt en ook extra aandacht voor omwonenden. Bij Rijnenburg is voorgesteld om een bijdrage te doen in een tender en fondsen te verhogen en zij roept op dergelijke zaken ook hier aan te grijpen. Zij vindt dat de visie samenhangend moet worden gebracht en dat de vijftig tot zestig projecten moeten worden onderbouwd. Met betrekking tot de technieken is haar fractie voorstander van zon op dak, dus ook op daken van bedrijven. Haar fractie maakt zich zorgen over de geo- en aquathermieprojecten die niet doorgaan. Zij zou, met betrekking tot de maatschappelijke kant, graag zien dat er opleidingsinitiatieven komen bij scholen en sportverenigingen over verduurzaming. Zij roept de gemeente op om inspirerend te zijn in de energietransformatie. Op een vraag van de heer **Bosse** (PvdA) of zij niet bang is dat de energietransitie voor de happy few wordt, zegt zij dat dat risico er wel is, maar dat haar fractie die angst graag wil doorbreken. Anderzijds waarschuwt zij ervoor dat, als je iedereen wilt bereiken, je wellicht voorbijgaat aan omwonenden. Zij waarschuwt ervoor dat de gemeente trajecten gaat optuigen, omdat zij vindt dat dat uit de samenleving moet komen. Op een vraag van de heer **Bosse** (PvdA) of de gemeente moet investeren in bewonersinitiatieven of in de stille minderheid zegt zij dat haar ideaal is dat bewonersinitiatieven ook de stille minderheid bereiken en daar is haar fractie naar op zoek. Op een vraag van de heer **Bosse** (PvdA) of zij wil dat bewonersinitiatieven de grote motor hierin worden, zegt zij dat haar fractie voor een sterke overheid is en dat een overheid moet kijken waar deze impact kan maken. Het gaat dus niet alleen maar om bewonersinitiatieven.

Mevrouw **Kendir** (Student&Starter) neemt vanavond waar voor haar collega. Zij is blij dat de fracties vanavond bespreekpunten mogen meegeven en dat er een plan voor energiebesparing komt. Bij de nieuwe energievisie wil haar fractie graag aandacht voor energieopslag en een proactieve aanpak daarvan. Zij zou graag willen dat er zowel grootschalige als kleinschalige energieopslag komt en wil dat graag terugzien in de energievisie. Met betrekking tot het kader voor tussenoplossingen vraagt zij hoe een overstap kan worden gemaakt bij echt duurzame tussenoplossingen. Haar fractie mist de overkoepelende visie met wanneer en op welke tussenoplossingen er wordt ingezet en wanneer men de tussenoplossingen wil stoppen. Zij vraagt hoe nut en noodzaak van een tussenoplossing aan bewoners worden gecommuniceerd. Zij vindt het onduidelijk hoe de voortgang van de energietransitie bij de bewoners belandt en zij denkt dat culturele verschillen en onbegrip moeten worden overbrugd. Ook laaggeletterdheid speelt daarbij een rol en ze roept de wethouder op te proberen bewustwording en culturele verschillen mee te nemen in de nieuwe energievisie. Haar fractie is benieuwd naar de nieuwe energievisie en zal zich blijven inzetten om Utrecht te verduurzamen.

De heer **Van Heuven** (PvdD) wil dat de spelregels in de raadsbrief goed kunnen uitwerken. Hij denkt daarom dat alle nieuwbouw energieneutraal moet zijn en dat de verantwoordelijkheid niet alleen bij de eigenaar, maar ook bij de gemeente ligt en dat deze daarbij een sturende rol moet hebben. Over de financiële kaders zegt hij dat zijn fractie het belangrijk vindt dat bij de afweging kostenneutraal ook wordt meegenomen en dat bekeken wordt welke kosten er zijn als de klimaatverandering niet voldoende lukt. Hij vraagt of de wethouder dat met hem eens is. Hij zou graag een tijdspad willen hebben met cijfermatige en tussendoelen. Hij zou ook graag zien dat er nog gekeken wordt naar het afbouwen van dierlijke eiwitten en het planten van bomen, omdat dit belangrijk is voor het slagen van de energietransitie en hij vraagt of de wethouder dat in de energievisie wil opnemen.

Mevrouw **Petersen** (SP) zou graag zien dat de in de brief genoemde onderwerpen, bomen en historische gebouwen, uit elkaar getrokken worden en dat er uitvoering wordt gegeven aan de ambitie van 40% minder.

Wethouder **Van Hooijdonk** zegt dat de energievisie de inspraak ingaat, maar dat er al wel een conceptvisie geagendeerd kan worden in de raadsvergadering. De gemeente moet op dit gebied voldoen aan de eisen van de omgevingsvisie en zij benadrukt dat concrete zaken niet thuishoren in een visie. Met betrekking tot de aanpak zegt zij dat zij een visie op opstarten een mooi idee vindt. Zij zou wel klein willen beginnen, maar voelt ook het gehijg in haar nek, omdat er 160.000 adressen bereikt moeten worden. De gemeente kan niet te lang in kleinschaligheid blijven hangen en daarom moet worden nagedacht over de vraag hoe de gemeente enerzijds bestendig kan blijven en anderzijds adaptief en lerend. Op een vraag van de heer **Schreuder** (D66) of zij ook vindt dat kleinschalige projecten en grote projecten naast elkaar kunnen bestaan, zegt zij dat je het niet te klein kunt maken, omdat het dan niet opschiet en er moeten wel grote aantallen woningen gedaan worden. Zij begrijpt de vraag, maar waarschuwt voor kleinschaligheid, omdat de gemeente zich dat niet kan veroorloven. Zij zegt toe nog wel aandacht te willen besteden aan hoe de gemeente gaat opschalen en de lessen die geleerd zijn kan borgen. Zij wil ook kijken naar het maken van een dashboard, zodat de output in beeld kan worden gebracht. Op een opmerking van de heer **Van Heuven** (PvdD) dat hij ook aan de voorkant doelen wil neerzetten, zegt zij dat de 120.000 woningen in drie cohorten zullen worden gesplitst waarvan het eerste cohort 40.000 woningen bedraagt. De raad kan dan zien hoe ver de gemeente daarmee is en hoe zich dat tot de opgave verhoudt. Zij gaat proberen dit goed in beeld te brengen. Op het gebied van communicatie en participatie zijn er verschillende dilemma's. De aselechte methode is gebruikt voor de energievisie, maar tijdens de coronapandemie ging het meer om digitale bijeenkomsten. Daar zijn de in de brief genoemde twaalf punten uitgekomen. Zij is het met de heer Te Hoonte eens dat beide opties gebruikt kunnen worden. Met betrekking tot het burgerberaad zegt zij dat dit vele invullingen kan hebben, maar dat het belangrijk is dat geprobeerd wordt om zoveel mogelijk mensen te bereiken in allerlei situaties. Er zou eventueel ook met een klankbordgroep gewerkt kunnen worden. Het communiceren op adresbasis is erg ingewikkeld. Er zal daarom gewerkt worden met referentiewoningen, maar je kunt nooit alle persoonlijke situaties daarmee weergeven. Op een vraag van de heer **Schreuder** (D66) of alle duurzame ambities in een brief samengebracht kunnen worden, zegt zij dat een logische gedachte te vinden, maar dat niet te durven toezeggen. Er zal geprobeerd worden om het zo slim mogelijk te doen, maar wellicht kruisen zaken elkaar toch. Bij de wijkaanpak zal bekeken worden wat er nog meer mogelijk is. Bij de transitievisie Warmte is geprobeerd om de keuzes waarop beslissingen gebaseerd zijn goed uit te leggen, maar het is mooi als bewoners dit ook zelf kunnen doen. De betrokkenheid en het eigenaarschap helpen daarbij wel, maar het mag niet zo zijn dat mensen er last van hebben. Het is belangrijk dat de verschillende groepen ook allemaal in ogenschouw worden genomen. Op een vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) of zij dat in de visie wil zetten, antwoordt zij bevestigend. Zij juicht decentralisatie van de netten, waarbij mensen zelf de eigenaar kunnen zijn of zeggenschap hebben, toe, mits dat geen publieke overweging schaadt. Anderzijds hebben er in Nederland maar

heel weinig van dit soort initiatieven de eindstreep behaald. Financieel gezien zijn er ook andere mogelijkheden om de risico's af te dekken en zij wijst erop dat publiek rendement veel verschil kan maken ten opzichte van privaat rendement. Daarnaast speelt ook het volloopprijsco mee. Zaken moeten goed worden doordacht en er moet goed naar de checks and balances worden gekeken.

5 Op een vraag van mevrouw **Zwinkels** (CDA) wat er lokaal en landelijk van de collectieve warmtenetten wordt verwacht, zegt zij dat het landelijke speelveld erg in beweging is. Zij vindt het een goede suggestie om op te schrijven wat volgens de gemeente bij Utrecht hoort en wat landelijk is. Fondsen voor omwonenden instellen is mogelijk, maar ze vraagt zich af of dit voorgeschreven moet worden. Bij verschillende projecten kun je zaken op verschillende manieren uitwerken. Op een vraag van de heer **Schreuder** (D66) naar duidelijke kaders zegt zij de 50% eigendom te zullen uitwerken, zodat dat verankerd wordt. Met betrekking tot mensen met een kleine beurs is het de vraag hoe zij kunnen delen in de opbrengst. Het gaat daarbij ook om de vraag of het belangrijk is dat coöperatieve en publieke partijen een rol spelen of niet. In Duitsland en Denemarken is het heel normaal dat men energienetten in eigendom heeft. Nederland heeft op dat gebied de boot gemist, maar het is wel een wenkend perspectief. Zij waarschuwt ervoor dat de gemeente niet over het financieel toezicht gaat, dus als zo'n partij aandelen uitgeeft, dan moeten zij voldoen aan de wet- en regelgeving. Daarbij is dus geen rol voor de gemeente weggelegd. Voor de lange termijn zegt zij dat er tempo gemaakt moet worden, maar men moet ook proberen om mensen niet op kosten te jagen. Zij is het met de heer **Schreuder** (D66) eens dat de gemeente een betrouwbare overheid moet zijn, maar het is ook belangrijk dat de overheid de publieke rol goed blijft spelen. Zij vindt het een goede zaak om het eigen vastgoed meer in te zetten bij het opwekken van energie. Het is de vraag of de sturende rol richting de eigenaren een gemeentelijke of een landelijke taak is. Op een vraag van de heer **Van Heuven** (PvdD) of bij de twaalf spelregels kan worden vermeld dat de verantwoordelijkheid niet alleen bij de eigenaar ligt, maar dat de gemeente daar ook een rol in speelt, zegt zij dat de gemeente niet de rol van de eigenaar kan overnemen.

De heer **Van Heuven** (PvdD) zou graag zien dat er bij prestatieafspraken strakke afspraken met woningcorporaties gemaakt worden.

Wethouder **Van Hooijdonk** zegt dat besparing een belangrijk onderdeel is. Beginnen bij de slechtste huizen is een strategie uit het programma Wonen. Zij zou wel willen dat alle nieuwbouw energieneutraal wordt, maar bij hoogbouw lukt dat niet altijd, omdat er te weinig oppervlakte is om dit binnen het gebouw te regelen. Met betrekking tot de bronnen en het verplichten van zonnedaken zegt zij dat er op dat gebied wellicht een nationale beweging op gang komt die zij met interesse zal blijven volgen en stimuleren. Zij verwacht dat er in Q1 een routekaart zal komen, maar dit is afhankelijk van Eneco. Zij weet niet of thermische zonne-energie daarin staat, maar dit staat in ieder geval wel in de afspraken die met Eneco zijn gemaakt. Een en ander komt terug in Q2. Opslag is een goed punt als het gaat om verbinding van de drie pijlers. Met betrekking tot de transitieoplossing zegt zij dat de gemeente bezig is met het organiseren van een informatiesysteem. Het is nog maar de vraag of de gemeente in staat is om de sterkste schouders de zwaarste lasten te laten dragen. De energietransitie zal leiden tot een nieuwe verdeling van de lasten en de lusten, maar de gemeente heeft daarvoor minder knoppen dan het Rijk.

De heer **Bosse** (PvdA) zou hierover graag nog een diepgaand gesprek met de wethouder willen voeren.

Wethouder **Van Hooijdonk** zegt dat de gemeente niet aan de knoppen van het energiesysteem zit.

De heer **Bosse** (PvdA) wil graag samen kijken hoe de uitgangspunten geformuleerd kunnen worden en hij had dat van dit debat verwacht.

Wethouder **Van Hooijdonk** vraagt hoe de heer Bosse dat wil uitwerken. Zij wijst erop dat haalbaar en betaalbaar belangrijk zijn bij de transitie warmte, maar denkt dat een herverdeling niet mogelijk is, omdat de kosten van mensen niet via de gemeentelijke begroting lopen.

5 De heer **Bosse** (PvdA) denkt dat bij het stimuleren van bewonersinitiatieven bekeken kan worden welke bewoners er als eerste naar voren gehaald kunnen worden. Er ligt een aantal keuzes waar de gemeente in de toekomst het beleid zoveel mogelijk op kan richten. Hij zou graag zien dat die ambitie met elkaar wordt uitgesproken.

10 De heer **Te Hoonte** (VVD) vraagt wat de heer Bosse precies bedoelt en of hij wil zeggen dat de laagste inkomens die investeringen zelf moeten doen.

De heer **Bosse** (PvdA) zegt dat wie zelf een warmtepomp kan aanschaffen dat toch wel doet en hij vraagt zich af of de gemeente daar dan op moet inzetten.

15 De heer **Te Hoonte** (VVD) vraagt of de heer Bosse de doelstellingen wil halen of dat hij deze als inkomenspolitiek wil gebruiken.

De **voorzitter** geeft het woord aan wethouder Van Hooijdonk.

20 Wethouder **Van Hooijdonk** zegt dat de energietransitie niet technisch is, maar sociaaleconomisch. De randvoorwaarden staan in de transitievisie Warmte en er worden verschillende strategieën naast elkaar gebruikt. Zij houdt zich aanbevolen als de heer Bosse op dit gebied nog meer ideeën heeft. De opmerkingen over de energiebox raken niet het
25 abstractieniveau van de visie. Met betrekking tot laaggeletterdheid zegt zij dat dit een belangrijk punt is en dat dat meegenomen moet worden. De link met de arbeidsmarkt is belangrijk, maar dit is al eerder toegezegd. Op een vraag van mevrouw **Kandir** (Student&Starter) of dit punt over laaggeletterdheid ook in de energievisie kan worden opgenomen, zegt zij dat dit meer thuishoort
30 bij hoe de energievisie wordt uitgewerkt en dat dit daarom beter daar verankerd kan worden. Over de opmerking over bomen en erfgoed zegt zij dat dat nu eenmaal dilemma's zijn die men tegen kan komen. Op een vraag van mevrouw **Petersen** (SP) of deze onderwerpen als aparte onderwerpen kunnen worden gezien, zegt zij zich daar nog op te zullen beraden. De door de Partij voor de Dieren genoemde zaken als dierlijke eiwitten raken niet aan de scope van dit punt.

35 De **voorzitter** vraagt of de commissieleden nog vragen gemist hebben.

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) wil graag nog antwoord op haar vraag over haar zorgen rondom verduurzaming van de warmtebronnen.

40 Wethouder **Van Hooijdonk** zegt dat in Q1 de routekaart komt en dat daar dan het gesprek over gevoerd zal moeten worden, maar op dit moment gaat de gemeente daar niet over.

De **voorzitter** vraagt of dit punt in de raadsvergadering besproken moet worden.

45 De heer **Bosse** (PvdA) wil het punt graag in de raad bespreken.

De heer **Schreuder** (D66) sluit zich daarbij aan en verzoekt om een behandelduur van een kwartier.

50 Mevrouw **Zwinkels** (CDA) heeft een punt van orde wil en wil graag weten wat de wethouder kan meenemen voordat zij nadenkt over een motie.

Wethouder **Van Hooijdonk** heeft geprobeerd om in haar antwoorden aan te geven wat zij gaat meenemen.

De **voorzitter** zegt dat er geen lijstje met toezeggingen is.

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) gaat dan mee met het verzoek om het punt te agenderen.

De heer **Te Hoonte** (VVD) heeft geen behoefte aan behandeling in de raad.

De **voorzitter** verzoekt de raadsleden dit onderling nog even te bespreken om vervolgens aan de griffie te laten weten in welke vorm de raadsagendering moet plaatsvinden.

De **voorzitter** schorst vergadering voor enkele minuten.

De **voorzitter** heropent de vergadering.

11. Raadsbrief Voortgang energielandschap Rijnenburg en Reijerscop

De **voorzitter** geeft een toelichting op het agendapunt en geeft het woord aan de agenderende partij.

De heer **Te Hoonte** (VVD) heeft zijn twijfels over hoe men nu verder gaat. Afgesproken was dat onderzocht zou worden of de plankosten terugverdiend zouden kunnen worden in het plangebied. Er is geen limiet gesteld aan de windmolens, maar nu wordt er ineens gezegd dat er een bepaalde opbrengst per windmolen en een bepaalde opbrengst per zonnepaneel is. Hij vreest dat de gemeente aan de plankosten zou kunnen blijven hangen, maar bij woningen in Utrecht gebeurt dat ook niet en daarom is hij hierover verbaasd. Op een vraag van mevrouw **De Boer** (GL) of de VVD weet dat dit ook zo bij woningbouw gebeurt, zegt hij dat het onduidelijk is waar besloten wordt of het college de plankosten zal verrekenen. Hij wil daarom graag een reflectie daarop en eventueel moet er een raadsvoorstel komen. Met betrekking tot de lokale normen zegt hij dat er van een windmolen van 235 m hoogte werd uitgegaan en van 800 m afstand tot de woningen. Nu gaat het ineens over windmolens van 270 m hoogte, maar de afstand tot de woningen verandert niet. Hij vraagt daarom hoe de overlast zal uitpakken, of er wellicht nog onderzoek nodig is en of de MER aansluit op wat er werkelijk komt.

De heer **Koning** (D66) zegt dat er landelijke kaders voor windmolens zijn en dat deze hier worden toegepast. De wettelijke eisen blijven zelfs overeind en hij vraagt of de heer Te Hoonte het met hem eens is.

De heer **Te Hoonte** (VVD) meldt dat er in het verleden echt is gezegd dat er een windmolen van 235 m zou komen met een afstand van 800 m tot de woningen, maar nu staat er ineens 270 m zonder verdere argumenten en dat leidt tot onrust in de stad. Op een vraag van de heer **Koning** (D66) of spreker het met hem eens is dat de belangrijkste kenmerken van hinder die van geluid en slagschaduw zijn, vraagt spreker de wethouder hoe het nu precies zit met de hoogte. Hij denkt dat de spelregels steeds weer veranderd worden. Op een vraag van mevrouw **De Boer** (GL) of de heer Te Hoonte niet zelf de onrust in de stad voedt door deze gang van zaken, zegt hij dat die 270 m hoogte in de krant heeft gestaan, terwijl hij er toen zelf nog niets van wist.

De **voorzitter** verzoekt de commissieleden om puntiger te reageren.

Mevrouw **De Boer** (GL) vraagt op basis waarvan de heer Te Hoonte zeker denkt te weten dat er een windmolen van 270 m komt.

5 De heer **Te Hoonte** (VVD) zegt dat er een scenario is voor een windmolen van 270 m en voor een windmolen met minder dan 270 m hoogte.

Mevrouw **De Boer** (GL) vindt het logisch dat, als het technisch anders wordt, er ook grotere en efficiëntere windmolens zijn en wijst op de MER.

10 De heer **Te Hoonte** (VVD) vraagt zich af of men niet beter kan stoppen met deze MER en wachten op landelijke eisen, zodat aangesloten kan worden bij het landelijke beleid. Hij vraagt zich af waar men nu mee bezig is, want uit de stukken van Stedin blijkt dat het tot 2026 niet mogelijk is om aan te sluiten op het stopcontact. Dat zou betekenen dat pas in 2046 het tijdelijke energielandschap opgeheven kan worden. Hij vraagt zich af of het dan niet beter is dat de
15 gemeentelijke middelen op andere projecten worden ingezet.

De heer **Koning** (D66) vraagt wat de heer Te Hoonte zou kiezen als er een keuze moet worden gemaakt uit vier windmolens van 230 m of drie windmolens van 270 m die evenveel energie opleveren.

20 De heer **Te Hoonte** (VVD) vindt dat er een zonnepark moet worden aangelegd en dat er geen windmolens in Rijnenburg moeten komen.

25 De heer **Koning** (D66) vindt dat de VVD dan geen serieuze bijdrage levert aan het klimaatprogramma in de stad.

De heer **Te Hoonte** (VVD) zegt dat zijn fractie een initiatiefvoorstel heeft neergelegd met 250 ha zonnepanelen in Rijnenburg. Hij vraagt zich af wie er in het afgelopen jaar nu werkelijk in Rijnenburg de zaak blokkeert.

30 De heer **Bosse** (PvdA) zegt dat men vlak voor de verkiezingen staat en dat er in Rijnenburg nog geen enkele windmolen staat. Hij vraagt waarom dat niet gelukt is en welke fouten hier nu gemaakt zijn. Ook de woonvisie moet worden opgelost en daarom is er haast in Rijnenburg en Heycop. Hij vraagt wanneer er overeenstemming is met de grondeigenaren over het opwekken van energie, of er niet overgestapt moet worden naar plan B, hoe lang de initiatiefnemers nog hebben voor het eerste voorstel en welke financiële middelen er in de toekomst nog kunnen volgen.

40 De heer **Koning** (D66) heeft diverse technische vragen ingediend en bedankt het college voor de beantwoording. Hij zou graag zien dat er snel wordt verdergegaan met de plannen die er liggen en wil graag invulling geven aan het volledige energielandschap en de acht windturbines die kunnen worden gerealiseerd. Op een vraag van de heer **Bosse** (PvdA) hoe lang de windmolens volgens de heer Koning in Rijnenburg staan, zegt deze dat dat mogelijk twintig jaar zal zijn. Zijn fractie denkt dat de noordkant van Rijnenburg een permanent energielandschap mag zijn, wat hem
45 betreft staan de windmolens daar net zo lang als dat voor de energietransitie nodig is. Hij denkt dat de energietransitie in 2050 voor elkaar kan zijn.

De heer **Te Hoonte** (VVD) zegt dat de opbrengst die de windturbines en zonnepanelen leveren aan de ontwikkeling van het gebied maar heel beperkt is, terwijl dat eerder wel zo verkocht is.

50 De heer **Koning** (D66) zegt dat het daar om acht windturbines gaat. Daarmee komt er meer geld beschikbaar in het omgevingsfonds wat weer in de omgeving geïnvesteerd kan worden.

De heer **Te Hoonte** (VVD) is voor zonnepanelen, omdat dat meer oplevert. Hij denkt dat, als er acht windmolens in het gebied worden neergezet, men al blij mag zijn als de plankosten daarmee terugverdiend worden. Hij vraagt of de heer Koning denkt dat er voldoende geld is om iedereen die overlast heeft tegemoet te komen.

5

De heer **Koning** (D66) benadrukt dat het niet alleen om geld voor die omgeving gaat, maar ook om 10-12% van de energiebehoefte van Utrecht binnen de stadsgrenzen op te wekken.

De heer **Te Hoonte** (VVD) vraagt of de gebiedsontwikkeling betaald zal worden uit gemeentelijke middelen, omdat de windmolens en zonnepanelen niet voldoende zullen opleveren.

10

De heer **Koning** (D66) denkt dat er naar de hele polder gekeken moet worden en oppert om na de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart a.s. gezamenlijk de handschoen weer op te pakken.

15

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) is verbaasd omdat vastgehouden wordt aan acht windmolens en vraagt waarom de heer Koning dat zo graag wil. Juist daardoor komt er op geen enkele plek iets van de grond. Wellicht kan er naar een meer pragmatische oplossing gezocht worden.

20

De heer **Koning** (D66) zegt dat daar op den duur woningbouw moet komen en zou graag na 16 maart hierover verder willen praten.

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) weet niet waar D66 staat en wat men na de verkiezingen kan verwachten, maar ze vraagt hoe D66 wil bijdragen aan de ontwikkeling in dit gebied.

25

De heer **Koning** (D66) zegt dat, als de sleutel binnen de woningbouw zit, dat binnen een paar jaar duidelijk wordt. Hij hoopt dat hij dan het CDA aan zijn zijde zal vinden voor een wind-, zon-, woon- en recreatiegebied in deze polder.

30

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) vindt dit de omgekeerde wereld en zegt dat haar fractie daar zo snel mogelijk wil bouwen.

De heer **Koning** (D66) wacht tot het CDA aansluit bij de grote klimaatopgave.

35

De heer **Te Hoonte** (VVD) is verbaasd over het feit dat de heer Koning doet alsof de andere partijen moeten draaien naar woningbouw, juist omdat hij dat zelf tegenhoudt. Hij vraagt wat de heer Koning vindt van heel veel zon en woningen.

De heer **Koning** (D66) zegt dat zijn fractie vol overtuiging heeft ingestemd met windmolens op de kop van Rijnenburg. Het gebied daar is drassig en daarom kan daar toch geen woningbouw komen. Op deze manier blijft er in deze polder nog genoeg ruimte over voor 40.000 huizen. Een combinatie is mogelijk en daar gaat zijn fractie voor. Op een vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) hoeveel windmolens spreker wil, zegt deze dat een combinatie van wind en zon het optimale rendement levert. Hij wil daarom graag het aantal zonnevelden op deze plek ook uitbreiden.

40

45

Mevrouw **De Boer** (GL) is blij dat er stappen gezet worden om het energielandschap te realiseren. Het is belangrijk dat bewoners en de omgeving direct kunnen profiteren van de opbrengst van het energielandschap. Haar fractie ondersteunt de afspraken die op dit gebied zijn gemaakt en kijkt uit naar de MER en wat er verder nog komt. Op een vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) of zij in het uitnodigingskader een windmolen van 270 m ziet staan, zegt zij dat de hoogte nog nergens vermeld staat, maar dat in de MER met verschillende hoogtes wordt gerekend. Op een vraag van de heer **Te Hoonte** (VVD) of er bij GroenLinks een grens ligt voor de hoogte van windmolens die dicht bij de stad komen te staan, zegt zij dat dat aan de uitkomsten van de MER ligt.

50

De heer **Koppelaar** (Student&Starter) zegt dat zijn fractie nog liever vandaag dan morgen de plannen voor wonen, recreëren en duurzame energieopwekking wil realiseren, want het is doodzonde dat men op deze manier niet tot een oplossing komt. Daarom roept hij op te werken aan realistische plannen.

5

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) vraagt hoe de plankosten worden toegeschreven en hoe het zit met de koppeling met de landschapsontwikkeling. Ook wil ze weten in hoeverre de gemeente door deze stap juridisch gebonden is.

10

Wethouder **Van Hooijdonk** zegt dat zij in de vorige debatten nooit heeft gezegd dat de plankosten verhaald zouden worden. Wel zijn verschillende arrangementen voor de omgeving belangrijk. Een andere belangrijke poot van het arrangement is de inrichting van het gebied. Zij probeert te zorgen dat een financieel arrangement goed uit de verf komt. Daarnaast wordt bekeken of het project levensvatbaar is en het is de bedoeling dat de middelen die binnengehaald worden teruggestuurd worden naar het landschap. Dit is conform het staande beleid en deze keuzes zijn niet uniek. Rijnenburg staat al jarenlang als kostenpost geprogrammeerd. Er zal naar de businesscase gekeken worden en naar de levensvatbaarheid van het project.

15

20

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) dacht uit de brief te lezen dat het verhalen van plankosten bepaalt in hoeverre de gemeente geld heeft voor de landschapsontwikkeling.

25

Wethouder **Van Hooijdonk** zegt dat dat andere keuzes vereist. Bij drie windmolens kan men nu eenmaal minder geld in het landschap stoppen dan bij acht windmolens. Er is echter nooit gezegd dat de energieproductie de hele inrichting zou kunnen bekostigen. Er is altijd een koppeling gelegd van de energieproductie naar een manier van investeren, want het college wil dat het rendement in het gebied landt. Dit zal echter nooit genoeg zijn om de hele polder in te richten. Er is bij verschillende arrangementen bekeken wat eruit te halen valt en wat er in het gebied geïnvesteerd kan worden.

30

De heer **Te Hoonte** (VVD) had het idee dat de plankosten zouden terugkomen. Hij verzoekt de wethouder nader te onderbouwen dat dat niet is afgesproken. Zolang er negatieve plankosten zijn, betaalt de gemeente dus alles. Hij denkt dat men daarom moet stoppen met zeggen dat het landschap vanuit de energie wordt betaald.

35

Wethouder **Van Hooijdonk** zegt dat de gemeente inderdaad al een tijdje de plankosten betaalt. Toch wil het college deze koppeling maken, omdat dit het belangrijk vindt dat de middelen binnen het gebied landen.

40

De heer **Te Hoonte** (VVD) constateert dat de gemeente in het gebied investeert om mensen de windmolens te laten accepteren.

45

Wethouder **Van Hooijdonk** heeft dat niet gezegd, maar er is een switch gemaakt naar het breder maken van het energielandschap. De windmolens kunnen bijdragen aan de inrichting, maar er is nooit sprake van geweest dat de kosten die nu voor Rijnenburg gemaakt worden terugkomen. Met betrekking tot de hoogte van de windmolens zegt hij dat dat kader helder is en dat de raad zal sturen op geluid en slagschaduw, maar niet op de hoogte is van de molens. Als er op het uitnodigingskader een verbeelding wordt gemaakt, dan is er een uitgangspunt nodig om rekensommen te kunnen maken. Zij benadrukt dat er geen uitspraak is gedaan over de hoogte.

50

De heer **Te Hoonte** (VVD) suggereert om dan op te schrijven dat er zowel berekeningen worden gemaakt voor windmolens met een hoogte van 270 m als voor windmolens met een hoogte van 235 m.

Wethouder **Van Hooijdonk** zegt dat dat nog ingebracht kan worden. In de tekst is gezegd dat er verschillende hoogtes berekend worden en die hoogtes moeten nog vastgesteld worden.

5 Mevrouw **Zwinkels** (CDA) vindt dit te makkelijk, want de raadleden dachten dat het om een windmolen van 235 m ging. Nu leest zij dat er slechts twee varianten zijn, namelijk een windmolen met een hoogte van minder dan 270 m en een windmolen met een hoogte van 270 m.

10 Wethouder **Van Hooijdonk** wijst op de zin in het uitnodigingskader waar expliciet staat dat er niet op hoogte gestuurd wordt. Er wordt alleen geprobeerd om goede rekensommen te maken.

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) zegt dat er tijdens de bijeenkomst lagere hoogtes werden gepresenteerd.

15 Volgens wethouder **Van Hooijdonk** ging het toen om een vingeroefening, maar om misverstanden te voorkomen zijn alle varianten uitgewerkt.

20 De heer **Koning** (D66) vraagt of het klopt dat bij een hogere windturbine, de eisen aan wind en slagschaduw dezelfde zijn. Wellicht moet bij grotere windmolens de molen langer worden stilgezet, omdat de omwonenden een garantie hebben dat de overlast niet groter wordt als er grotere windturbines komen.

Wethouder **Van Hooijdonk** bevestigt dit, maar zegt ook dat de grootste en nieuwste molens vaak het stilst zijn.

25 De heer **Te Hoonte** (VVD) merkt op dat, als de Raad van State vraagt of er geparticipeerd is, het toen ging om 235 m, maar nu om 270 m.

30 Wethouder **Van Hooijdonk** weet 100% zeker dat er nooit een hoogte genoemd is. Wel is er steeds op gewezen dat er diverse mogelijkheden zijn.

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) heeft een punt van orde. Haar fractie snapt dat er geen formele besluiten in de raad zijn genomen over de 235 m, maar het gaat hier om iets anders. Zij roept de voorzitter op om de tussenweg te verkennen.

35 Mevrouw **De Boer** (GL) vraagt aan mevrouw Zwinkels waar zij het vandaan haalt dat in de stad de indruk is gewekt dat de hoogte vaststaat.

40 Mevrouw **Zwinkels** (CDA) zegt dat in de stad gesproken is over een hoogte van 235 m. Dit is wellicht niet precies vastgesteld, maar zij constateert nu dat er alleen maar over een hoogte van 270 m wordt gesproken. Zij verwacht dat je dan ook andere varianten ziet.

Mevrouw **De Boer** (GL) heeft dat anders gelezen en zegt dat er met meer getallen gerekend wordt dan met de 270 m.

45 Mevrouw **Zwinkels** (CDA) zegt dat er twee varianten aangestipt worden, namelijk minder dan 270 m en meer dan 270 m.

50 Wethouder **Van Hooijdonk** zegt dat in de notitie Reikwijdte op detailniveau vermeld staat dat er verschillende hoogtes worden doorgerekend. Mevrouw Zwinkels heeft gezegd dat dat indertijd niet goed is gecommuniceerd, maar er zijn juist verschillende ontwerpen gemaakt om duidelijk te maken dat het slechts een impressie was. Met betrekking tot normen en hoogte zegt zij dat het kabinet heeft aangekondigd dat er landelijke normen zullen komen, maar de gemeente kan ook zelf normen onderbouwen, zodat men door kan. Met betrekking tot het proces zegt zij dat er

5 verschillende redenen zijn om te stoppen. Zo is de netconversie een onduidelijkheid, maar Stedin roept iedereen op om door te gaan. Dit is echter nog onzeker. Het is de bedoeling om een stap te gaan zetten met de initiatiefnemers om vervolgens aan het ontwerp te gaan werken. Er zijn inderdaad eerder al kosten gemaakt in het participatieproces en er zullen nog meer kosten
10 gemaakt worden, bijvoorbeeld voor de vergunningverlening. Een deel van de kosten kan wellicht via de leges lopen. Daarna zullen er nog juridische kosten komen als men naar de Raad van State moet. Met betrekking tot plan B zegt zij dat in de stad is bekeken waar grootschalige energieproductie mogelijk is en die plekken zijn aangewezen. Gekeken moet worden of het kan en onder welke voorwaarden en een en ander moet terug te vinden zijn in de RSU.

15 De **voorzitter** vraagt of er nog openstaande vragen zijn.

De heer **Te Hoonte** (VVD) heeft gevraagd of het klopt dat, conform de huidige Stedin-normen, pas in 2026 aangesloten kan worden op het net.

15 Mevrouw **Zwinkels** (CDA) mist nog het antwoord op haar vraag over de onomkeerbare stappen.

20 Wethouder **Van Hooijdonk** zegt dat er geen onomkeerbare stappen zijn. Dat gebeurt eventueel pas in het omgevingsbeleid. Uiteraard worden er wel kosten gemaakt. Met betrekking tot Stedin zegt zij dat de aansluiting ook eerder dan in 2026 kan. Dit is echter nog niet duidelijk, omdat de netbeheerders onderzoeken wat er aan de hand is en hoe zij ruimte kunnen scheppen.

De **voorzitter** vraagt wat men verder met dit punt wil.

25 De heer **Te Hoonte** (VVD) wil het een en ander uitzoeken en komt wellicht met een motie in de volgende raadsvergadering. Hij denkt dat een kwartier tijd daarvoor voldoende is.

De heer **Bosse** (PvdA) is tevreden met de beantwoording van de wethouder.

30 De **voorzitter** sluit de vergadering om 23.30 uur en wenst de aanwezigen wel thuis.

LIJST VAN TOEZEGGINGEN

Agendapunt 6

5 De raad ontvang in Q1 2022 de 2e kwartaalrapportage van de Taskforce Versneld toevoegen tijdelijke woonruimte, waarin de wethouder terugkomt op actuele stand lopende trajecten (oa krakers BEFU en tender), kansrijke locaties, selectieprocedure en -criteria, het Didam arrest, verbetering openbaar vervoer, besteding voorziening en de Archimedeslaan.

Agendapunt 7

10 De raad ontvangt 3e kwartaal 2022 een brief met reflectie op de taken van de RUD na invoering omgevingswet en de taakverdeling tussen gemeente en RUD. (termijn op voorwaarde van inwerkingstelling omgevingswet per 1 juli 2022).

15

20